

శ్రీ శ్రీ రామమూర్తి

TP4A101 B304

శ్రీ రస్తు.

కృష్ణవేద

మరి

581 శి 89

గ్రంథకర్త:

హనుమంతవరసుల జగన్నాథశర్మగారు

కాళహస్తి తమ్మారావు అండ్ సన్స్

సంస్కృతాంధ్ర బుక్ డిపో, రాజమహేంద్రవరము.

రిజిష్టర్డ్ కాపీరైటు
నాల్గువ కూర్పు

1947

మూల్యం
ఒక రూపాయి.

యందు వచ్చు పాత్రలు

పురుషులు

స్త్రీలు

1. వసుదేవుడు	1. దేవదాస్
2. కంసుడు (రాజు)	2. యశోద
3. నుహమాత్యుడు (మంత్రి)	3. రాధ
4. క్రూరుడు	4. చంపక
5. బలిరాముడు (కృష్ణుని సోదరుడు)	5. గోపిక
6. కృష్ణుడు (కథానాయకుడు)	6. పూతన
7. చాణూరుడు	
8. ముష్టికుడు	
- } మల్లులు

ఇంకను గోపాలురు, గోపికలు, రాక్షసులు మున్నగువారు
సంవర్ణానుసారముగా వత్తురు.

హెచ్చరిక.

ఈ నాటకముయొక్క సర్వాధికారములు మాకు జేందయు
న్నవి. గాన నితరులు మా యొక్క లిఖితరూపకమైన ఆర్థము
పొందకుండా ముద్రించుటగాని, ప్రచురించుటగాని, మరి యే
యితర అన్యక్రాంతముజేసినను కాపీరైటు చట్టమువల్ల నాకు
దొలని యందుమూలముగా తెలియజేయుచున్నాము.

ఇట్లు కాపీరైటు హక్కు నిర్ణయము.

కె. తమ్మారావు అండ్ సన్స్

రాజమహేంద్రవరము.

మ-క

కృష్ణ లీల

ప్రథమాంకము 1.4.18

(కంసుడు కోపావేశముతో ప్రవేశించుచున్నాడు.)

— (కటకము గానట నట నడచి క్రోధముతో) అరే అరే యెః
డవురా దంధ్రులూ సకలసురాసురమస్తకమణి శోభితపాదుం
డగు కంసునకే సరాభవంబు బలుకుచుంటివిగా, ఏమీ నీకండ
కావరమా. ప్రభువన జయలక్ష్మీ విరాజమానుండు కంసుండని
యెరుంగవు గాఢోలు.

గీ. మత్స్యతాపాగ్ని నెరిగియే మాధవుండు
సంద్రమున దాగియుండు, శంకరుండు
గుట్టనెక్కెను పాదము ల్పట్టుచుండి
రమరు లెల్లరు నెవడోపు నహహ! నచ్చు.

నాతో భండనమున నిలిచి నా ప్రతాపమునోర్పు మాననమా
త్రుండుగలడె. కంటికి గానరాకుండ పోయితివిగాని లేకున్న నీ
పాటికి యమలోకమున నుండకుండువే. (ముందుకొజ్జూచి) అరుగో
నా సోదరియ నామె భర్త వసుదేవుడును ప్రయాణిగనన్నాహ
మతో వచ్చెయన్నరు. నేనీ క్రోధావేశముచే నెరుగనైతిని.
ఈ నాచాల్వారమాటలు లక్ష్మ్యపెట్టునాడనా నేను (అనశ్చరునము
నుచుచును) ఏమి ఈ గిణమున నన్నియు ననశ్చరునములేయగు
చొన్నవి. (సాక్షేపముగా) ఈ శకనబలము బలహీనులకాగా
వాంజోటవారి నేమిచేయగలదు (దేవకీ వసుదేవులనంక చూచి)

అమ్మో! ముక్కడికే కాలము క్రమించిందా చేతిలోనా
అమ్మచేయును మిమ్ముల నిల్లుచేర్చి నచ్చెద. (దేవకి వసుదేవలు రథము
నక్క-బోవుచుండ నాకానమున ఓరోని కంపదానవా!)

కం. తుష్టయగు భగిని మెచ్చగ

సప్తపదై రథము గడపె దగుగవుమీదః

శిష్టయగు నీ తలోదరి

యష్టమ గర్భంబు నిన్ను హరియించుజామీ.

కిం :—(విని) హా! హతోస్మి (అని కూలును)

దే :—(భయముతో) నాథా! యీ యుష్మదవమేమి.

న :—నా కిదియంతయు ఇంద్రజాలమువలె నున్నది.

కిం :—(లేచి) ఏమిది! ఈ పలుకులయర్థము నా సోదరీయొక్క యష్ట
మగర్భమున జనించిన పురుషుడు నను జంపుననిగదా కానియు
నా సోదరి బ్రతికియుండినగదా గర్భము ధరించుట యీ యశో
రవాణివాక్యము లేమగునో యెరిగించెదగాక. (అని కత్తిమూర్తి
రథమొక్కబోవు దేవకిని కొప్పుపట్టుకొని క్రిందకిష్టి పరకబోవుచు.)

[నసుదేవు డక్షముగా జని]

బావా కంపమహారాజా! ఏమి యీ ఘోరము మించుకలుగును
ఇప్పుడే మమ్మిల్లు జేస్తునంటివి. ఇంతలోనే యంతరిన్యాయమా.

కిం :—నీవు వేయిమాటలు చెప్పుము నా మనసు తిరుగదు (కత్తి నెత్తును)

న :—(కత్తి పట్టుకొని)

చు. వెలియ ల్కన్నయ ముద్దరా లబల నీ సేమంబె చింతించు ని

రక్తల డీని న్దయలాడుమాటలకునై మర్యాద పోగొట్టి న

శుక్ల-లజ్జానుండవు పుణ్యమూర్తి వకటా కోపంబు బాపంబు నె

చ్చెలి నోహో తెగ్రవేయ బాషియగునె చింతించురా జేశ్వరా.

ఎంతకఠినహృదయుడైనను తనుజెంచిన లోపము తానే సరిగొన

పీడినైచునే మనయు.

మత్తకోకిల.

న నెల్లెలుగాని కాయమునంటి దుత్తమరాలు నా
నాననియచిత్త భీషవు బాల నూత్నవివాహ సు
శ్రీవిలాసిని దీనిగంపితచిత్త నీ కదె మ్రొక్కెదను
గావవే కరుణానుయాత్మక కంసచూనవల్లభా.

3 : — మాటలకేమిలెఱుము కత్తినిషపుచు నా యుద్ధమమును నా
లించుటకు దేవేంద్రాదులకయిన శరముగాదు.

4 : — భావా నీ శక్తి నే నెరుంగననియూ దలంచితివి ఇంచుకతా నా
మనవి వినుము నా మాటలను మన్నింపుము నీ యాంక్షానియూ
జపింపగలవా నెవ్వరై నంగలరా నిన్ను బ్రతిమాలుకొనుచున్నా
గా మనవి చిత్తగింపుము ఏదియో యొక వాక్యమును విన్నవించి
చూడమున మత్తకోకిలంబును పాపహేతువుగాదా (అని
చూలు జేమి కొడుకపేరు సోమలింగ మననముట్లు సన్ననివా నా
మునునకాంతయొక్క అష్టమగర్భము నిన్ను జంపునన్న నలు
నలు విశ్వసించతగునా ఎప్పుడియినను నిట్టివింత గుఱియుం ఎన్న
డియిన నిట్లుజరుగునా, ఎవ్వరయిన నమ్ముదురా బుద్ధియునా
గాక ఒకర్చిప్రాణమాలతోడి సంబంధ మింకొకరికి నెట్లునచ్చునా.

5. సేనతోడనుబుట్టు మృత్యువు జనులకు

నెల్లినేడైన నూరేండ్లకయిన

దేల్లంబు మృత్యువు దేహంబు వంచిత

నందఁగర్మానుగుడై శరీరి

మారుదేహము చచ్చి సురితొంటిదేహంబు

భాయును శనిపూర్వభాగమెట్టి

వేరొడిపై బెట్టి నెనుకభాగంబెట్టి

గమనించు శృణజలూకయునుభోక

గీ. వెంటవచ్చు కర్క వినరమ్ము మునుమేలు
కన్ననేత ననుజు ను నన్న
తలపడిన కార్యతల్లెంటు గలలోన
బాడితోడ గానఁబడసయుట్లు.

అదియంగక.

కం. కర్కములు మేలు నిచ్చెడు
కర్కంబుల కీడునిచ్చు కర్కలు దనకున్
గర్కములు బ్రహ్మకయినను
గర్కగుడ్డె పరుల దడవగా నేమిటికిన్.

ఓ కంసరాజేంద్రా! నీ వెరుంగని ధర్మంబులుగలవే అయినను
స్త్రీపాల్య మహాపాతకముగదా.

కం. కావున నరులకు హింసలు
గావింపగి వలదు తనకు శత్రుణముగా
భావించి పరుల నొగినిన
బోవునె తత్ఫలితము పిదప బొందకయున్నే.

నీ నెన్నిచెప్పినను ఈ ధర్మమిహట జరిగితీరనలయును.

వ :—(కన్నీళ్ళతో) నే జెప్పెడి పలుక లెన్న న విన్నకండ నింకికకముగ
మాట్లాడిన నేమనగలవాడను. నా పులుకుల నించుక విని యాలో
చించవలదా! తరువాత విచారించిన ఫలితమేమి.

కం :—అట్లయినచో నీ చెప్పబోవునది వేగమెరిగింపుమా. ఇంతలో
నేమి మునిగిపోవునది గలదు.

వ :— బావా వినుము నీవు సర్వం సహామండలనాయకండవు నీ కీకరి
యనకృతి నాచరించుటకు దేవేంద్రాదులయినను కీతేంద్రుచుం
దురు. కట్టినిన్ను నీచెలియలీ యష్టమగర్భమా జంపునట. విశ్వ
నింకితినా బావా! సరే అట్లే యగునని యనుకొంగమా.

కం :—ఏమి అట్లే యగునా చూడుము (కత్తి నెత్తును)

జ :— (కత్తి పట్టుకొని) ఇంతలోనే యింత తొందరయే! కనుక వినుచు. ముగిసినదో గర్భము ధరించి బిడ్డను గనినప్పుడు గదా! నీకు వానివలన భయము జనించును. ఇంత టకాని చూలు దగుగుట మున్నెన్నడయిన కని విడిచి మేనుంగుచున్నా! పోసిమ్ము అందుల కొక చిన్నడపాయము నెరింగించెద వినుచు.

కం. లలసకు బుట్టిన కొమరుని

వలనం దగెదనుచు గగనవాణి బలికెనె

చలిగెదవేని మృగగాక్షికి

గల కొడుకుల జంపనిత్తు గ్రమముగ కీర్తు.

గావున నీ స్త్రీహత్యామహాపాతకముకూడ కేలపొందచుండును ఇట్లు జరిగినేని సోదరిని రక్షించినాడవని క్షిప్తి కొందరవు. నీ మహాకారమును బాసెదవు రెండుకార్యములును నెరవేగును. ఇప్పుడవు నీకీతి నొసంగుచున్నాము. ఇదే ముహూర్తానికి నా కీర్తి.

జ :— (తల వంచుచు తనలో అగును.) “నీ విప్పుడు పలికిన వలు నును శిష్యక జరిపించెదవా”

జ :— ఇంకను జరిగించెదవా యనుచుంటివేమి నీ మాట కదురాక్షిప్తము కదరనూ! ఇప్పుడీ ప్రాణములను రక్షించితేనేని ఆ బాన్దాంబున నీ దాసులమె యుండకుండుమా తప్పక పుట్టిన కొమరుని చూడ గామీ నీ కన్పించుచుండెదను. రక్షింపుము

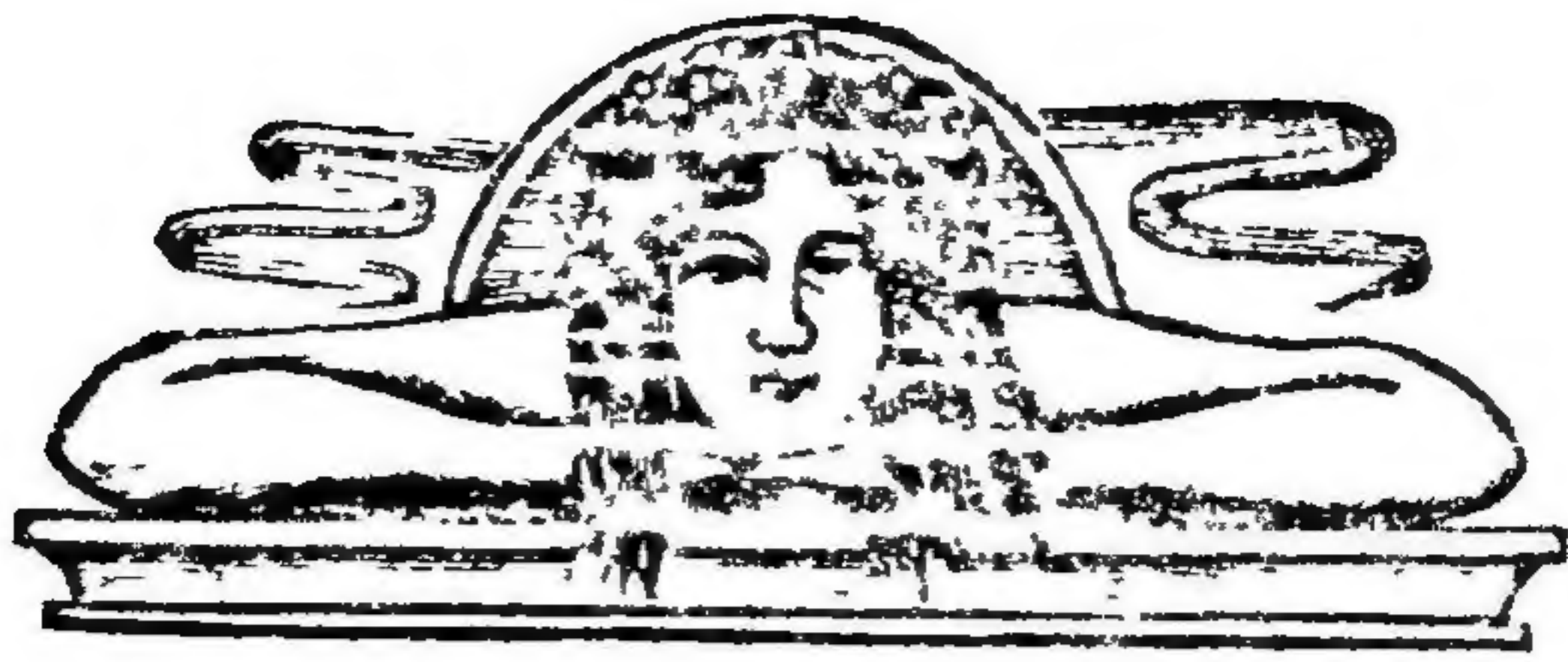
జ :— జరిపించి నన్నెరుగుచునా ఒక్క-యేటైన నిరువుర ఇది బులెగుగునా.

జ :— ఆ మూలము చే నెరుగనా (తనలో) యిప్పుడు కీగండము గగన సంతోషాచాలును. ముందుసంగతికి దైవమే గలుగు.

కం :— సరియే యిప్పుటికి విడిచిపెట్టితిని పొందు. (అని నిష్క్రమించును)

జ :— అమ్మయ్యా! ఇప్పుటి కీవిషత్సముద్రము దాటిపో.

జే :— నాథా! మరల నేమి బుద్ధిపుట్టుచో గృహమునకు బోవమురంగు (ఇరువురు నిష్క్రమింతురు.) తెర వ్రాలును.

శ్రీ.తి.గృహ్య

కృష్ణ లీల

ద్వితీయాంకము

రంగము—వీధి.

శ్రీ.తి.గృహ్య :— దేవనుండి అక్రూరడు, విజయుడు ప్రకటించుచున్నాడు]

శ్రీ.తి.గృహ్య :— హా! యెనది వాడు అక్రూరడు సంతోషము.

శ్రీ.తి.గృహ్య :— విజయ యా మధ్య నీవు నట్టణమున నెట్లాన్నది పచ్చి
టకు బోతున్నది. విశేషము లేదు?

శ్రీ.తి.గృహ్య :— విశేషము లేదు. పోయినది. పోయినది. పోయినది. పోయినది.
గదా! ఇక్కడ విశేషము లేదు. పోయినది. పోయినది. పోయినది. పోయినది.

శ్రీ.తి.గృహ్య :— వెనుకటిసంగతి నీ వెరింగిన దేదా అనంతరము కొంత
మునకు దేవకీదేవి గర్భమును ధరించె.

శ్రీ.తి.గృహ్య :— కొంతమునిగినది. మరల నేమి యల్లది జరిగినది.

శ్రీ.తి.గృహ్య :— వినుము. అప్పుడు నను దేవుండు

౧. శ్రీ. సుదిలీ మున్నగన్న సుతాకీర్తిమంతుని

పుట్టదడవు కంస భూవరునకు

దేచ్చియిచ్చె చాలధృతిగల్గి వసుదేవు

డాసపడక సత్యమందు నిలచి.

౨. సలికెన పలుకులు దిరుగక

శ్రీ.తి.గృహ్య :— వంశములేక సుతాకీర్తిమంతుని

గలగక నిష్పాన ధీరుం

జల ననుదేవుండుగాక అంశులుగలరే.

వి :—అన్నా దుర్మార్గుడా బాలుని జంపెనా నేను?

అక్ష :—వినబోవుచు తొందరచేయ బిడ్డను కంఠం కంఠధర్మబుట్టి గలిగినదో చూడుము.

వి :—ఏమన్నాడు దుర్మార్గునకు సన్నుద్ధిగలుగునా.

అక్ష :—ఇంచుక పుణ్యవేశమువలన గలిగినది అప్పుడు వసుదేవుని నట్లు వచించె.

ఆ. వె. కొడుకు నీవు మరల గొనిపోము వసుదేవ
తెరపులేదు నాకు వీనివలన
నల్లవీనికి భవ దప్తమపుత్రుండు
మృత్యువంట వధింతు మీద నశి.

వి :—తరువాత నెమి జరిగినది.

అక్ష :—ఏమి జరిగినదా జరుగవలసినదే జరిగినది వినము.

శీ. ఒకనాడు నారదుం డొయ్యన గంఠుని
మందలోపలనున్న సందాదులును వారి
భార్యలు పుత్రులు బాంధవులును
దేవకి మొదలగు తెరవులు వసుదేవు
డాదిగాగల సర్వయాగవులను
సరలుగాని నిజంబు చూలుగారసి చెప్పి
కంఠం నీవు రక్కసుడవనియు

శీ. దేవమయుడు చక్ర దేవకీదేవికి
పుత్రుడై జనించి భూతలంబు
చెరువ బుట్టినట్టి చెనట్టి దైత్యులనెల్ల
జంపమనుచు జెప్పి చనియె దివికి.

వి :—అమ్మా కలహాసయు డెంతపనిచేసినాడు పుత్రుకుపుట్టిన గుడ్డి
పుడకలతోగాని నూననా తగువాత

ప్రశ్న :—ఈ మాట విని కంఠంబు

సు. తలగం బావమరంది చెల్లెలి నుదగ్రక్రోధుడై పట్టి బ
ద్ధుల గావించి హరిం దలంచి వెన దోడ్కోవారు గన్నట్టి ప
త్రుల జంపెన్గురు మగ సేను యదు నదోభజాంధకాఢశుని
రక్తలు బట్టెంగడు వ్రాలియేలె జలమా రహ్మార సేనంబులన్

జ :—హరిహరి యెంతమాట వినవలసివచ్చినది.

ప్రశ్న :—అనంతరంబు వినుము ఆర్యురకొడుకుల వధించి కంఠంబు
ఏడవగర్భమునకై నిరీక్షించుచుండ నా శిశువుమాత్రము స
క్షితుండయ్యె నెట్లంటె భగవంతుడగు లక్ష్మీనాథుడు యోగ
మాయచు బిలిచి నీవా పిండమును రోహిణీగర్భంబున బ్రవేశపె
ట్టమని యానతిచ్చిన మహాప్రసాదమని యయ్యోగనిద్ర చని.

గీ. దేవకీదేవి కడుపులో దేజరిల్లు

నీష్టగర్భంబు మెల్లన దిగిచి యోగ

నిద్ర రోహిణి గడుపున నిలిపి చనియె

కడుపు నిగెనంచు పోరులు గలగబడగ.

జ :—ఈ పర్యాయము కంఠంబు ఎల్లమొగము వై వెనుగాబోలు.

ప్రశ్న :—విను మా గర్భమెట్లో గట్టెక్కెను ఇప్పు డెనిమిదవసో
గర్భము ధరించియున్నది. ఈ గండ మెట్లుగడచుకో తెలియను.

జ :—ఇదియు భగవదనుగ్రహంబున తప్పక రక్షింపగలదు. ఈగుర్భా
గ్గున కంతకాలము రాబట్టియే మట్టి దుర్భుద్ధి పుట్టినది.

ప్రశ్న :—దేవకీదేవి ఈ యష్టమగర్భము ధరించినప్పటినుండియు నె
తయొక్రొత్తతేజస్సుతో ప్రకాశించుచున్నది బంధముననుండి.

సీ. పినుతుల మోములు వెలవల భారంగ

వినులాప్య నొగు నెల్వెలుకవ

మాయ వెలుకీర్తి మాసి నల్లనగాగ

నాతి మాచుకలు నల్లనయ్యె

నాష్టాభయంబులు గూనురేఖలు పుట్ట
సామగూరున రోమరేఖ మెరసె

సవనగానములు నాహారవాంఛలుదప్ప
వనజాక్షి కాహార వాంచదప్పె

శ్రీ. శ్రమము సుధలై యెపుడు శ్రమము గమర-
జడత వాట్లై శత్రులు జడనుబడగ
మన్ను దాచియయ్యె జగతికి మన్నుదొంగ
నెలది యుదరింబులో హా నృద్ధిబొంద.

విజయ ! మది ఇట్లుండ నానానిహృదయంబున దినదినము
భయము ప్రచర్ధమ నమగుచున్నది ఆ కారణంబున నాతడు.

ఆ. నె. పాపరాసిదొడ్డ పనిపుట్టె నీక నెట్టు
లిందుముఖం చక్రి యెపుడు పుట్టు
పట్టినపుడె పట్టి పురుటింబిలో దెగ
జూతు ననుచు నెదురు చూచుచుండె.

నానా చేటుకల మోగళ్ళ మునుది ఎల్లకాలు మోసికీలును
ప్రొద్దుపోవుచున్నది పోదమురమ్ము. (ఇరువురు నిష్క్రమింతురు)
తొలకడి లింగి లేచును.

(శ్రీకృష్ణుడు గేహయొడిలో నుండును.)

నానా :—(నిద్ర మేల్కొని యిటు నట్లు జూచి తనలో) ఏమిది ఈ కేర
గారమంతయు నింతక లిమింతముగా గానవచ్చుచున్నది. ఈ
యద్భుతకాంతులేమి కిచ్చులకుగూడ మిరిమిల్లుగొల్పుచున్నవి.
ఇంతవింత యెన్నడయిన గంటిమే (దేవకీవలకఁ జూచి) ఈమె
యొడియం దింతప్రకాశమూనుండగు బిడ్డ నెన్నడు, ఇదంతయు
నిజమూ వేక నేను కలగనుచుంటినా కన్నులు తూకిచికొని పరి
కించి చూచి నిశ్చయము నిశ్చయము భగవంతుడే గానమూ
కుడై యుదయించెగాని. ధన్యుండను ధన్యుండను అప్పు
రతరీశవాణి పల్కిన పల్కు లబద్ధములుగావు. తప్పక

కుమారుడే కంసాంతకుడుగును ఇదిగో నీలమేఘశ్యామలవర్ణము
లవిగో శంఖ చక్రగదాయుధములు. ఆహా ! నా జన్మసాపల్యం
నొందినది. నా పురాకృతపుణ్యపరిపాకనే యంతకును నా
ణము. నా కింక లోపమెద్దియునులేదు.

కం. ఏ నిన్ను నఖిలదర్శను
జానందస్వరూపు సంతతు నపరా
ధీనుని మాయాదూరుని
సూరునిగాగంటి నిట్టి చోద్యముగలద.

దేవా ! నీ మహిమలెన్న నెవరితరము నా నంజనేయముగా
పునకేమి తెలియగలదు.

కం. సర్వము నీలో నీదిగా
సర్వాత్ముడ వాదివస్తు సంపన్నుడవై
సర్వమయుడవగు నీకును
సర్వేశ్వర లేవులోను సందాలు పెలియున్.

అన్న దలంచినకొలది మనం బుత్తహించుచున్నాని.

శ్రీ. గుణము నికారంబుఁ గోరికయునులేని
నీవల్ల జగములు నెరిజనించు
తవ్వలేదనంచు బలుకుట దప్పుగా
దీసుండవై బ్రహ్మ మీనయైన
నినుగొల్చు గుణములు నీ మానవులు నీమ
భటులు శౌర్యంబులు పతికవచ్చు
వగిది నీ గుణముల బాగులు నీవని
తోచును నీ మాయతోడినుండి

గీ. నీవు రక్తధవళ నీలవర్ణంబుల
జగమునేయ దాన సమయబూడి
దనరు దట్లు నేడు దైత్యుల కండ్లగ
పుధివిగాన నవతరించి వీత.

దేవ :—(సంతోషముతో తనలో) నా బాలుని యాకారం జూడజూడ భగవదంశసంభూతాఁ డితడని తప్పక గోచరించును. లేనిచో నీ భుజకీర్తి లెట్లువచ్చును. ఈ శంఖు చక్రము లెట్లు నిగ్మితము లగును. నా పుణ్యఫలముచే నా గాయణుండు నా గర్భమున సవ తరించినాడు (బాలుని ముద్దు జెట్టుకొనుచు) తండ్రీ ! నీవు విష్ణ్వం శసంభూతుండవుగాని మానవమాత్రుండవుగావు నీ నైదము లెరుంగ శక్యమే.

ఉ. విశ్వము లీల ద్రిప్పుచును నవిద్యకుఁ జుట్టమునై నీకు నా శాశ్వతమైన కాలమిది సర్వము వేడలమందు రట్టి వి శ్వేశ్వర ; మేలుకుప్ప నిను నెప్పుడుగోరి భజించువాడె పో శాశ్వత లక్ష్మీమృత్యుజయ సౌఖ్యయుతుండి భయుండుమాధనా మరియు.

వినుకాలమందు విశ్వంబు నీ పెద్ద
కడుపులోన దాచు కడిమిమేటి
నలుడ వీవు నేడు నా గర్భజుడవౌట
తండ్రీ ! నీ పుట్టువు మున్నే యశరీరవాణి యెరింగింశె.

ఉ. సలినలోచన ! నీవు నిక్కము నాకుఁ బుట్టెదవంచు నీ ఖలుఁడు కంసుఁడు పెద్దకాలము కారయింట నడంచె దు ర్మలిన చిత్తుని నాజ్ఞసేయుము మమ్ము గావును భీతుల నుదిలుసు లేక ఫలించె నోచిన నోములెల్లను నీవయ్యె.

స. :—తండ్రీ !

శ. మింటనొక్కిసినమోత తాలిమినిలో మేండ్రింప మున్నీవు గా యింటంబుట్టెదవంచు కంసుఁడు దొడ్డిన్ హింపించె నీయన్నలక గంటండురుకు తేఁదు నీ యుదయ మీకారాజును లెప్పగ్గ
బండ్రింపం డెను రేగుదెంచు వడి నీపై నేను సన్నద్ధుడై
కావున నెట్లు రక్షింతువో యెరుంగకున్నవాడ. ఇప్పుడొక్క ముఁదేయ కార్యముగాదు ప్రసన్నుండవగుము.

కృ :—దేవయ్య గారు తట్టారు. (దేవకీ ననుదేవులజూచి) అమ్మా ! నేనా నారాయణునింక సమప నిక్కపలము, చొల్లి సేపు ప్రశ్ని యచ మాహాదత్తెన. ను ఈతడు ముంపుడను ప్రజాపతి అనేక సమాన దివ్యవరంబులు మీర లిహవురు నా సిమిత్తములు తలంపు సేయ నే సపుడు ప్రత్యేక్షమై వరంబు గోరుమన బిడ్డలులేనివ రలగుట నా వలకు కొమగు నిమ్మని గోరినంత నప్పుడు మీర నేను ప్రశ్నిగయ్యును సస్యకుండనై జన్మించితి తరువాత.

కం. అగితియు గిల్లెను డనగా

విదితాలరగు మీకు గురూ నేషంబున నే

నుదగుగిల్లి వామానుడన

త్రిధశేకద్రానూ కనై ద్విహీ గురూనకువన

కం. ఇప్పుడు మూడవజామున

దప్పక మీరువురకును ననయ్యునైతన్

శివుతి పుర్వమా మీయం

జెక్కరిని పోకు నమ్మ మీపై నాకున్.

కావున నొక్క విషయం బెరింగించెన వినుడు నాచే సనుజూచి యొస యోగమాయ ప్రేక్షణలో నందునిభాగ్యయగు యశోద గర్భమున నుదించెనది. కావున వేగము నన్ను దీసికొనిపోయి యాబాలిక శిష్యునిందుంచి యయోగమాయ నిటకుదోడ్చి సరము పొమ్మ తరువాత బసుగుకార్యములు మీకే తెలియును.

(అని బాలకాకృతిని ధరించును)

దేవ :—నాథా ! చూచితీరా భగవన్నాయ తనకు మనయం బెంతప్రేమయో యోగివిగా చూడు నన్నడే బాలాకృతిని ధరించినాడు.

వన :—కాంతా ! అప్పుడే మూడవజామును నడచుచున్నది. వేగని భగవదావేశము నెరవేర్చునలయు జాగుచేసిన నాటకములు గలుగునేమోయని (అని బాలు నెఱుకొనబోయి) నిలుకటా ! ఈ శృంగారాబద్ధుడనై యెల్లగొనచున్నాడు. భగవదాదేశము

నెట్లు నిర్వహించగలనాడను అన్నిటికిని భగవంతుడేగలడు (అని బాలుని స్పృశించుట నభేదమునచి) ఆహా! భగవాన్మాయ మంధనములన్నియు నిట్లుగానియున్నవేమి భగవంతునకు నాయకుని యనుగ్రహమే మంతకునూ కారణము. బాలు నెత్తికొని (ఆశ్చర్యముతో) యిది దేహినినిగో గూ కారాగార కవలము లిట్లు పరచియున్నవి (అని ముందునకునచ్చి) యీ భటులందఱును జీవచ్ఛనములనలెబడి మైమగచియున్నారు. ఇచ్చటనుండి దాటిపోవుటకు నిదే మంచినమయము భగవానుని యనుగ్రహమున్నచో నేమి యడ్డంకులు రాగలవు? (ముందుకు పడచును)

[నెనుక తేరపడును.]

(ముందుకు చూచి) అక్కడ ఎల్లెవరో గండములన్నియు గడచి వచ్చితిగాని ఈ యర్ధరాత్రుండు నీ యమునానదిని గడచి యెవ్వలకు జేరుట యెట్లు? (అని భగవదధీనముగాని కార్యములుండునా (నిచారముతో) అట్లే! యమునా! భగవంతుని యాదేశమున పచ్చుచుంటి నన్నెవ్వలిదరి జేర్చుము పదీమధ్యముల త్రోవ గన్నట్టును. ధన్యోక్తి (ముందునకు పడచుట నభేదమునచి) అదిగో ప్రవేశలెట్లుదిగో సందునిగృహము వేగ నీ బాలుని యశోదశయ్యపై నునిచి యెవ్వరును మేల్కొనకుండ నాబాలికను ఎత్తుకొని వచ్చెదను. అట్లే! యమునానదీని అట్లే! ఈ మార్గ మిట్లేయుంచుము. మరల నే నిక్కడే వచ్చెదను

[నిష్క్రమించును.]

[నెనుక తేర చూచి బాలికతో ప్రవేశించి పడలలో]

ఎట్లులో మంత్రులకు కార్యమవిఘ్నముగా సాగినది. కావున మరల యీ బాలికను గైకొని వేగ నా కారాగారమున కరగి. దేనకీచెంద నా బాలిక నిడి యేముము నెరుంగనట్లు నడించెద. (అని ముందునకు నడచి) ఈ కారాగారమున నికను చెవ్వగును మేల్కొనకు (అని చూచిచూచి లోనికినడచును) ఇటుపులన్నియు

నెప్పటియట్లు బంధింపబడును. (సంతోషముతో) ఈ సంగతి యెవ్వరికిని తెలియదు. నా బిడ్డ కింకేమియు చి నములేదు దేవకి ప్రియించుచున్నది ఈ బాలిక నీమె పోష్యమున నరుండబెట్టెదను (అట్లుచేరును) ఇంక నీ సంకలను తగిలించుకొందుగాక. (అట్లు చేసి యెప్పటికినినుండును. బాలిక పెద్దగా రోదనముచేయును.)

(నిద్రించుచున్న కానలిభటులు లేతరు)

తామ :—కన్నులు నలుముకొనుచులేచి పిల్లపుట్టిందిగామోసు ఉరిక వనదాగినపిట్టలా అరుత్తుంది దిక్కుమాళ్ళోన్న కాయలేక కళ్ళా జిపోతున్నాయి తెల్లవార్నియ్యకూడదూ యింకలోనే యింక గోత్రాల్లా బేగినెప్పకపోతే ఆయన సంక్షేతాదు (తక్కినవాండ్రిను లేపుట సభినయించు) ఓరే జంఘలూ, ఓరే! ఒరే దంత్రా నానగేంరా కొంకములిగింద్రోయ్ (అని ఒకనిమీదబడి కొట్టును)

దం :—(లేచి) అయ్యబాబో దేయ్యంగి ట్టిది అని గగ్గూరువేయును.

తా :—నీ యిల్లు నల్లకాడగాను దేయ్యంగిదూ దేవతగానరా నేనా దేవకమ్మ నీళ్ళాడిందిగామోలా పిల్లలేడేడుసినట్టు లేదంటో.

దం :—నాకు కలేరాందే యినమట్టానిక.

తా :—ఓరీ దున్నపోతా కల్లోయిమననుండటా అని నెత్తి గట్టిగా బట్టుకొనియెను యీ పాళి యినపడుగుందో లేదో.

దం :—అవునోయ్ యెంక సేపయిందేంటి రాజగారితో సెప్పకపోతే సంపెత్తాదుసుమా పద పద.

తామ :—ఓరే యీళ్ళిద్దరూ బోరెంపోతుల్లాగ బడి దొల్లుతూం మనమెళ్ళి సెప్పడమేం ఆళ్ళనిలేసి పంపిద్దాం లేవు.

దం :—ఒద్దురా ఒద్దురా యలాంటివి సెపితే రాజగారు బవుమనియిత్తా రురా యంతెశమపడి ఆ బవుమతి యీళ్ళ మోగొట్టడమేం మన వే తెచ్చుకుందాం నడు. (తక్కినవాండ్రిరువురు లేచి) గాడిదకొడ కల్లారా బవుమతీఅంతా మీరే దొబ్బుదాం అనుకున్నారా పులదు మేవే యెల్లి సెపుతాం: (అని ఇరువురు పరుగెత్తును)

జం. — ఒరేయ్ ! మనంగూడా యీశ్వరన్న ముందు శుభగెట్టుకొంటాం
 రారా (తక్కిన ఇరువురు పరుగెత్తుదురు) (తెరలో)
 నీ ముంపతెగ ముందలుతుంటే నడగొడతావురా. (తెరలో)
 అయ్యబాబోయ్. కాలికిగొట్టేసినాడో చచ్చిపోతావోయ్.
 (నిష్క్రమితురు.)

రంగము — కారాగృహసమీపము.

(ఖడ్గహస్తాడై కంసుడును, మంత్రులు మొదలవారు ప్రవేశింతురు.)

కిం. — సమీరా తామ్రకేశ ! ఏంత సేవయినదిరా మీరు చూచి?

తామ్ర. — చిత్తం చిత్తం. ఎక్కడదేనండి బాబూ సూక్ష్మతోనే పనులు
 గేసుకోచ్చాం మా రాజా.

కిం. — నీవు చూచితివా? నిజము చెప్పు.

జం. — లేదండి లేదండి యీడు సెచ్చాడుబాబూ.

కిం. — వెధవా చూడకుండి చెప్పటకు వచ్చితివిరా? (తెరించుచు)

తామ్ర. — సామీ పిల్లేడువు యినమడి ఈశ్వరు లేనానుండు ఆకాశ
 నుంచి సామోగువగ్గరికి సొచ్చామండి అదిగోనండి నేనొప్పుచు
 బడుతుంది సూడండి (పిల్లచేడ్చు వినబడును. పిల్లు విసిరి
 సుడు రాదాకారముతో) ఇన్నాశ్వకు నా మానశ్వల్యమింపు
 నుగాక (అని ముందునకు నడచి దేవకదొడ్డిలో నేడ్చుచున్న
 పాపను లాగబోవుచు)

దేవ. — అన్నా యెంతిపాప మొగట్టుకొంటివి నాయొకి. వాక్కి
 మాలించి నన్ను మన్నింపుము నాపై గల క్రోధము తెమాయెను.

కిం. — నీ బూటకపుశోభులకు నేను కరుణించువాడినుగాను అదాంబు
 నిటు దెమ్ము నా ఖడ్గమాన కాహారమా చేసెదను.

దేవ. — అన్నా కంసమహారాజా!

జం. అన శమింపుమన్న తగ దల్లుడుగా డిడి మేనిగోడతా
 మన్నన సేయుమన్న విను మాలిసి జంపుట రాచపాడి గా
 డన్న సుకీర్తినై మనగదన్న మహాశ్మలువోవు తోచునా
 వన్న భవత్సహోదరిగనన్న నినున్ శరణంబు చేడవక.

కం :—దుర్మార్గురాలా నీ యన్న ప్రాణములకంటె నీ శిశుప్రాణము
 లెక్కువని నలంచితివి గాబోలు నిన్నననేల యంతకాల మూ
 కొనుట నాడే పొరచాటు ఇచ్చెదవా లేదా యని లాగికొనును.

జేవ :—అన్నా ! అన్నా ! యిండుకి ముందువెనుక నాలోచింపుము.
 కార్యముమీరిన యనంతరము ఏచోరించిన ఫలితములేదు నీవు
 పెట్టినభిక్షగాదలంచి చిరకాలము నిన్నే నలంచుచుండెదను.

కం కట్ట యాద్యురు కొడుకుల
 బట్టి వధించితిని యాదుబడుచిని కోడల్
 నెట్టన జంపగ నలెనే
 కట్టజీతి గదన్న యన్న కరుణలగదే.

అన్నా పుత్రుండయినచో నీకు సంశోషముగానే యిచ్చియుం
 దును గాని యీ పసికూనవలన వేమియపాయము రాగలదు.

కం. పుత్రుడు నీ బ్రతుకునకును
 శత్రుండని వింటిగాన సమయంపడగూ
 పుత్రులకును నోచనయితిని
 పుత్రయసంబు. జేసి పుణ్యము గననే.

అన్నా ! ఈ యాదుపడుచున్నచను నాకు విశవిపెట్టగూడ నా.

కం :—పాపచిత్తా ! దుషా ! యెన్నిసాగులు చెప్పినను నా యంతము
 గోరుచుంటివి. ఈ పసికూనకొర క బ్రాత్రమగణము నాసిగచు
 చుంటి గాబోలు. అష్టమగర్భ మేదియైన నేమి హరించునని జెప్ప
 గదా ! యిది బ్రాత్రయైనను చంపక విడువను.

జేన :—నోదరా ! ఈ పసికూనను దయచేసి పుణ్యము గట్టుకొనుము.

(బ్రాత్రను పగమ్మకొనబోవును)

కం :—బావా ! ఈ బ్రాత్రచే నీ కేమి కీడు గలుగగలదు. ఇదివఱకా
 య్దు జరిపితిగదా ఈ యాదుపెట్టనయినను విడచిపెట్టుము.

(అని అడ్డమీగుచు.)

మ : —(ఇరువురను చెరియొక ప్రక్కకు గొట్టివెచ్చి) మర్కాన్దరాలా !
మిమ్ముల నాకు గణ్యులనునందునకా మన కండకానరము.
ఒక్క బాలిక ప్రాణంబులకై కారాజు మరణంబున కిచ్చుగిం.
తిరే ఇంత కుటింబులులని దెలియున్నచో ఆనాడే మిమ్ము
ఎఱుని రథతులుకాజేసి యుండును. ఇంతకు సంతసింపక ఈ
రీతి యల్లరిచేయుమరా మిమ్ములగూడ నీ శిష్యులతో జూడ
లె చెదను. [కత్తి జల్లించును.]

(దేవకీ నను దేవులు హా ! యని భూమిపై బడుదురు)

క : —(తక్కినవారలను జూచి) చూచితిరా ఈ చోద్యము. ఈ పరి
చాస ప్రాణములకై నా చావున కిచ్చుగించుచున్నారు అని కత్తి
నెత్తి బాలిక నిచ్చు క్రుదబడవేను నా బాలిక క్రింద పడి ఆకా
మున కెగసి కాళికామూర్తియై కనబడును. (విష్వసుడై శిష్య
మును క్రింద బారినై నీ తనలో) ఆహా ఏమి ఈ యాశ్చర్యము
బాలిక యనుకోండినీ గావి భద్రకాళియైనదేను తా నెడి
నలప ప్తవ మింకొకటి నలచెనన్నట్లు జరిగినది. అదిగో మేది
యో నలుకుచున్నది (ఆకామునది చూచుచున్నాడు) అది
కును చూశారు. ఆకామునది) నీ రోరి మర్కాన్దా ! కనకా
నవా ! బాలభూతకా ! నీ సూరికృత్యములకు శంక బనుభవ
చెదవు లెమ్ము.

— తెలిపరివై పారిం బొగిలి దేవకీబిడ్డల చిన్నికర్తలన్
జంపితి వింకనైన నునశాంతి నహింపక రాలమీద న
న్నంపితి విస్మిరో యదియు బీరమె గావగ న్ననించినన్.
బీరోగీ కంసహంతకా విచును.

జంపెడి నీకు దొకచిదన నక్కృతి నొందెనువాడు దుర్మితీ !

[అంతర్ధానమగును]

కం :—(హాకోగ్గయని క్రిందపడి లేచి) అక్కటా ! ఈ భద్రకాళీవా
క్యము బహుశుములనియే తోచుచున్నది విధివిధాన మును
ఘృణించగదా అక్కటా ! నే నెంతసార్లుకాశ్యమున కొడిగట్టితిని.
నా యాట్టి కులఘాతకుడు ప్రపంచమునగలడా ? కట్టికట్టా దేనీ
వసుదేవుల నెంతబాధించితిని ఈ పాపఫలముంత కట్టికునునకు
మనా (అదగముతో కన్నుల నీరుపించుచు) దేనకీ వసుదేవు
నందెలలు తీసివైచి యిరువురవైపు తిరిగి సోదరీ ! బావా !

శి సామ్రాజ బాలఘాతకుడ బంధుపితృహృద దుష్టచిత్తుడన్
గోనముటన్ జరన్మతుడ క్రూరుడ బ్రాహ్మహంతభంగి లా
పాబుల జంపితిన్ బయలి పల్కుల నమ్మితి సాధులార నా
సాపము లుగ్గడింప కృపాసరులై కనరే శమింపరే.
సాధులారా ! విధివిధాన మట్లు జరిగినది గాని నే చేసినదే
యునునందు. వినుడు.

కం. పగితుర జెరచితి ననుచును

నగనరచే జెడితిననుచు బాలుడు నలచూన్

పగచెలుములు లే వాత్మకు

బగచెలుములకీలు కర్మబంధమునుండి.

కం :—(తనలో) ఇప్పు డెన్నిధర్మంబులు వాక్రుచ్చుచున్నాను ఇన్ని
మ పీని కనుకూలంబుగానే ప్రవర్తింపవలయు.

కం :—అద్యులాలా !

మ. అక్కడప్రాణులందరు నిశోచితకృత్యమునోలి త్రిప్పుగా

నొక్కరమేచునం బొడమి నక్కక్కతోవల రాకపోకల

అక్కలబొందుచుందురు చేరరు సంస్కృతితోడి బాంధవ

లెక్కడిహంత మీ శిశువు లెక్కడిమాన్యులు మూర నేటికిన్.

సోదరీ ! నే చేసిన కృత్యముల మరచి నన్ను శమింపుము.

దేవ :—సోదరా ! కాలవై పరీత్యమునకు మనమేమి చేయగలము.

ద్వితీయాంకము

కంసు :—బావా ! ననుదేవా ! ఊరడిల్లుము.

నను :—విచారమేల?

శా బావా నీ వచనంబు నిక్కమునుమీ ప్రాణుల్లతజ్జానులై
నీవేనంచును లోభమోహానుగభీ నిర్మిల్లత తామోదళో
కావేశంబుల నొండొరుం బొడచురే కాకాదుడై సర్వరూ
పాభిష్టుండు నీశ్వరుం దెలిగు లేగనోయ్యవిభ్రాంతులై.
ఇంతకు నీ వొనర్చిన దేమిగలదు భగవద్విలాస మనంతముగదా !

కంసు :—బావా ! మింక మీ మరువురును మీ ముష్టానుసారంబుగా
సుఖంబుండును సౌధంబున కరుగుడు.

(దేవకీ వసుదేవులు నిష్క్రమింతురు.)

మహానూతా, మంత్రులారా వింటిరిగదా మా భర్తాకూ
వాక్యములు పడల్లు జరుగబోవుచో తెలియుటలేదు ఇంత
విపరీతమా ముగుసని కలనైన నెరుంగవయితిసి. నిష్కారణము
గా దేవకీ వసుదేవుల బాధించితి.

మహా :—దేవా ! యేల విచారించెదరు స్వప్నాచారక్షణార్థము పన్ని
కెడుకార్యము లొనరించినను దోషములేదు.

కంసు :—మంత్రులారా ! ఎట్టి భయవాక్యములు పనుచు స్వప్నాచార
ముగా నుండుటయెట్లు?

మహా :—రాజేంద్రా ! మా మాత్రమునకే విచారించనగుచునా.
యెచ్చటనో బాలకుడై పెరుగుచున్నాడనిగదా గర్భకాలి
నచించినది. గావున,

కం. అట్లయిన దడివనేటికి

పట్టణముల మంవలంగు పల్లెల తెల్లక

బుట్టడి పెరిగెనే శిశువు

ఎట్టి వధించెదము మమ్ము బంపు మగ్గి

మహా :—ఈ యుపాయము మిక్కిలి శ్రేయస్కరము ముందు

ను శత్రువును మిగిల్చియుండుటతగదు మిగిల్చిచో నే నేమి
కరచుచుండును. మరణశేషము ఋణశేషము శత్రుశేషము
చుంచగూడదని పెద్దలు వచించుచుందురు. కావున,

మ. భవదీయోజ్జ్వల బాహుచాపవలస ద్బాధావలీభగ్నుఁడై
దివిజాధీశ్వరుఁడై చక్రియంజనికొ మే దేశంబులం దాగిరో
శివునిం నొచ్చిరో బ్రహ్మజెందిరో హరిన్ సేసిందిరో వానిము
త్తి వనాంశుల నిచ్చిరో మనము శోధింపంగున్ వల్లభు.

పాదా :—నిశ్చయము చేసిత లతికుత్సీతులు అనేకమాయోచనములు
తెరింగినవారలు ఇప్పు డెంత మనకు నణగియున్నను,

కం. నొచ్చిరి శాత్రవు లనుచును

విచ్చలవిడ దిరుగవలగు వినిధాకృతులకా

ప్రముచ్చిలి నత్తురు పారిలు

సచ్చినయందాక మరున జన దధిపుకన్.

అందునకు ఆ మాయకాండగు చక్రి నంతయు కొందింగునకు
మనము గుండ్రంపై చేతులునై చుకొని నిదురించుటకు నీలుకాదు

మ. అమరశ్రేణినెల్ల చక్రి ముఖుడుండా చక్రి ధర్మబుధుం

దనుదుల్గోవులు భూమి దేవతలు ధీమోన్నాయకాగుణ్య

త్యములున్ గూగతపోదమంబులు శ్రద్ధాశ్రాంతులు స్వప్ను

హము లిన్నింటి సంహరించిన సతం జంతంబును బొందెడికా.

పా :—మంత్రసత్తమా ! నీ వనినది నిశ్చయము. గాచే నోడింపబడిన

యమగులందరును చక్రి సహాయుంబున నన్నెట్లయిన నంత

మొందింప ప్రయత్నించుచున్నట్టు నెనుక నారదుం డెరింగిం

చెను. కావున నా చక్రిసహితముగా దేవతల నంతమొందింప

వలయు లేనిచో నెప్పటికైన నపకారము చేయకమానదు.

గావున నో మంత్రులారా !

స్త్రీ. బ్రాహ్మణసేవయు భగవదారాధన

నెంచువారలను బాధించవలయు

అశ్రమధర్మంబు అనుగంటునట్లుగా

ధ్వంసంబుగాజేసి వనరవలయు

వరతపోధనులను బలుబాముల నెట్టి

బ్రాహ్మణత్వంబును బాపవలయు

పుణ్యతీర్థంబులు పుణ్యాశ్రమంబులు

చెరసి ధ్వంసంబుగా జేయవలయు

గీ. దేవతలనెల్ల పట్టి బాధింపవలయు

అష్టదిక్పతులను వారి యమచరులను

బ్రహ్మ విష్ణు మహేశుల నుంచవలయు

నొంచి కారాగృహంబున నుంచవలయును.

మం :—ఇంకొకన్న మహాభాగ్య మేమికావయును.

ఉ. చంపుదుమే నిలింపులను జంకెల రంకెల తావపాపళిం

చంపుదుమే కృతాంశకునిపాలికి క్రేపులెతోడ గోవుల

ద్రుంపుదుమే ధరామగుల దోలుదుమే చిగమంబుల నిక్షిం

రింపు మేవసుంధర హరింపుదుమే జననాథ చంపుమా.

మ :—ఓ మంత్రులారా ! నా గూఢగా మన శామూనా, చుకులంకరి

తోడను నిన్వర్తమానం బెరిగించి దేశంబులన్నియు గావించి

వెలకుమని మెరిసింపుడు. పూతనాది రాక్షసులకుగూడ పాలు

పుడు. ఏడిపాయంచేతనై నా హరిని వదించి శంఖోషణగుఱుడు.

మం :—చిత్తము. చిత్తము. అట్లే యొసరింతుమా.

మం :—కాల మతిక్రమించినది పోదమురండు.

[అందరు నిష్క్రమింపుడు]

(తెర పడును.)

కృష్ణ లీల

తృతీయాంకము

రంగము—నందుని మందిరము.

(తఁ డైలో కృష్ణుండు నిదురించుచుండును.)

[రాధ, యశోద, రోహిణి, కమల మొదలగుపెరు కూర్చుంటారు.]

కమల :—పమమ్మ యశోదా! నీ పుణ్యమే పుణ్యము నీ భాగ్యమే భాగ్యము పూర్వజన్మము నెంతతన మాచరించితివోగాని తేకున్న నింత సుందరాంగుడు పుట్టునా!

రాధ :—నీమే యీ యందమునకే యెంతవలకుచున్నావే ఇందమునా అందమీ బొగ్గులలో రామచిలున.

యశో :—పోసిలెద్దు మా కందమేల ఇంతబ్రతికి బట్టగట్టి భాగ్యంబునంతియే చాలునా.

రోహి :—రాధ మన బాలకృష్ణుని మేనత్తగదా నీవే యునివిహించి డయిననేమే అల్లునకు అత్తకు తప్పనా.

రాధ :—ఊరకే అందునుగాని గోపాలకృష్ణుని విడచి యొక్క శ్రీమంతునా నుండగలనా.

యశో :—ఇంత కురూపుడయిన పుత్రుని గనినందులకు వీలైనచేయు చుంటేవా పోసిమ్ము. కాకిబిడ్డ కాకికి ముద్దు.

రాధ :—వదినా పోష్యమున కన్నమాటలు కింతకోపము రావలయునా

యశో :—నాకేమి కోపమువచ్చినది. ఎట్లున్నను ఎవరిబిడ్డ నాకిమ్ముద్దు అని నేనన్నానుకదా.

కిమి :- ఎందుకమ్మా మీరు గ్రుద్దులారావారు. ఉన్నామంటే మెక్కడి కయిననుబోవునా రాధ కల్లుడుగనుక చేళాకోనము లాడుచూడును. ఆ మాత్రమనువారు మెననుగలరు.

రాధ :- కమలా ! మనవా రదిగో పాలకాపిళ్ళతో ముదలనుండు ముదలకి వచ్చుచున్నారు. పోదము వచ్చెదవా.

కిమి :- ఆలాగే నడు యశోదా ఆనక మరల వచ్చెద వావమ్మా పుగి వారిండ్లకు వచ్చుచున్నారు పోయివచ్చెదము.

యశో :- అప్పుడే వెళ్లెదరే పోనిండు మధ్యాహ్నము శివకు వచ్చెదరా వదిగా ?

కిమి :- మాక మాత్ర మేమిసనిగలదు. ఆలాగే వచ్చెదములే.

యశో :- రాధా ! కమలా ! మధ్యాహ్నము మన చిన్నకృష్ణునకు ఇష్ట దినోత్సవము చేయవలయు. మీరు రాకున్నచో నాకు యశో పము గలుగదు. అప్పుకుండా రానలెనుసుమా.

[రాధా కమలలు నిష్క్రమించును.]

(దూరిముగా పూతన ప్రవేశించును.)

పూత :- (తనలో) అక్కటా ఎన్ని దేశమాలు దిరిగిరినో, యెన్ని స్థానాలు వెదకితిని ఎచ్చటను ఆ కంసుని విరోధియగు భావకను గాననగుటలేదు. ఈ పల్లెయం దెచ్చినోయున్నట్లు సహాచార మించుక దెలిసినది. ఇందాక గొల్లనడుచును కొండను ముందు శోద చిన్నమగవాని గనె చూచి వత్తిమమ్మ సుదీక్షలాది యిచ్చెస్సుకోనుచుండిరి. ఆ బాలుడే ఈ బాలుడే యుండునని చూచివచ్చుట మంచిది, (ఆలోచించి) ఈ రూపముతో చచ్చటకు బోవుట మంచిపనిగాదు. సుందరి వేషముతో నేగి యిసుకూ తకుడే యయినచో అంతకునినన్నిధికి బంపివచ్చెదను. (తెరలోని కదిగి సుందరి వేషముతో ప్రవేశించును) అదిగో యశోదాగృహముగగరకేగి చూచెనుగాక. (ముందునకు నడచును.)

యశో :- అక్కా ! చూచితివా ! ఆ వచ్చుచున్న కంఠము కిమి దాని పొయ్యిరవము నింకచక్క ననము.

మత్తకోకిల.

క్రాలుకన్నులు గుబ్బచన్నులు గండువొందసి చందుగుం
బోలు మోమును గల్గివేదను బుద్ధిపూగని కౌను హే
రాశమైన పిఱుందు పల్లవరాగి పాదకనింబులున్
జాల దొడ్డగుకొప్పు నొప్పుగ సర్వమోహవమూర్తితోన్.

యశో :—చూచి బొనే యెవ్వరో యీటే వచ్చుచున్నది.

పూత :—నా చమత్కారమంతయు చూపవలయు, వయ్యారముగా
నడచి ఏమమ్మా యశోదమ్మవు నీవేనా?

రోహి :—అవును. యీమెయే యశోద.

యశో :—చూడనీయక యేమమ్మా బిదిగో : గొట్టోగో నిద్రించుచున్నాను

పూత :—ఏడీ ఏడీ అని తొట్టెదగ్గరకు బోవును.

యశో :— కూర్చుండవమ్మా ! నిద్రించుచున్నాడు. లేచినారెవరో
చూతువుగాని లేవమ్మా ఇంతతొందరబడవలె.

పూత :—ప్రొద్దెక్కిపోవుచున్నది. నే బోవలెను. (దగ్గరగా బోవును)

రోహి :—చాలులే చెప్పతూఉంటే వినబడదా ఏమి నిద్రపోతూఉంటే
లేచేదాకా ఉండలేవా సనియున్నచో మరలరమ్ము.

పూత :—(కృష్ణునిజూచి తనలో ఈతడు తప్పక యసురాంతకుడే. కే నా
పని నెరవేర్చుకొని పోవలయును.) తొట్టెదగ్గరగా నేగును.

యశో :—(అడ్డముగానేగి గట్టిగా) నీకు చెయుడా ఏమి పప్పుడే యేడ్చి
యేడ్చి నిద్రపోతూంటే అప్పుడే లేపవలె.

పూత :—ఏమమ్మా ! మీ చోద్యాలు నీవే పిల్లలను కనిపెంచుచును
టివిగాబోలు యీ పిల్లవాని బంగారమంతా నా కంటకుబో
తుందా యేమి యంకెవ్వరును పిల్లలను గనుటలేదా పెంచుట
లేదా చూడడానికనివస్తే యంతయుల్లరి చెస్తున్నారు (అని
తొట్టెలో చేతులుపెట్టి) గోపాలకృష్ణా ! గోపాలకృష్ణా ! రా
రాయనా ! నిన్ను చూడవలయునని యెంతయో సంతోషంతో
నేను రాగా మీ వారలు కోపించుచున్నారు. లే నాయనా !

రోహిణి :—నీ కేమి మతిలో నదా ఏమి ఎంతగొడవైనను నిద్రించు
పిల్లవానిని లేపుదరా చాలు చాలు విడిచిపెట్టుము.

పుత్ర :—ఏమిటమ్మా ఎంతరవ్వ చేసెదరు. (శోవలీసి యెత్తుకొనును)

యోశో :—ఏక్కడో మొండిదానివలె నున్నావు. ఆడదానికి ఎంతపొ
గిడుమోతుతన ముండగూడదు.

పుత్ర :—(వినిపించుకొనకయే) నాయనా ! తండ్రీ ! యేడవకనాయనా
నీకు ఒకలివేయించున్నదా బాబూ (వజ్రలో గూర్చుండ బెట్టు
కొన్ని కొంచెము పాలుత్రాగు నాయనా.

కం. నా చనుబా లొక గ్రుక్కెడు

నో చిన్నికుమార త్రావు మొయ్యని బిదవనో

నీ చెలువ మెదుగ వచ్చును

నా చెలువము ఫలదుగును నలినదళాత్మ.

యోశో :—ఛీ ! ఛీ ! ఎన్నిచెప్పినను వినిపించుకొనవు. మా అబ్బాయికి
నీవు పాలు ఎన్నవక్కరలేదు. చాలు చాలు నడు (ఆ బాలుని
లాగుకొనబోవును. పూత నా బాలుని విడిచిపెట్టుకుంటును.)

రో :—ఇంత మొండిరక్కసేమి మర్యాదగలదానవని రానిచ్చిలిటు. నీ
పాలు త్రాగకపోయినచో మా బాలుని కాకలిపేకపోదు. పాలు
వద్దు పంచెలూ వద్దు గూపాలో నచ్చినదారి నేగుము.

పుత్ర :—ఈ పాలుద్రాగి బోయేంతో ఎల్లచేస్తారేమి [కృష్ణునకు చిక్కి
చ్చును] భయమొనెనునో నాయనా యేడవకు కొంచెం పాలు
త్రాగి పరుండువుగానిలే. [పాలు కుడుపుట నభివృద్ధిచేయును.]

(కృష్ణుడు దోడ్చుమాసి పాలు ద్రావుట నభివృద్ధిచేయును.)

యోశో :—రోహిణి ! పిల్లవాని నినతలకు దీసికొనిరమ్ము యీ మొండి
రాక్షసి మెల్లగా ఎచ్చునట్లులేదు లేనిచో నీధలోని మగవారి
నైనను బిలుపుము తొండిముదిరి యూసరిపిల్లి యగుచున్నది.

పుత్ర :—(తనలో) ఏహో ఎంత నాలస్యము చేయకూడదు. ఇంకే మగ
వార లేకుండుచిన నల్లరి యగును. యీ లోపుననే గానని

నెగవేర్చుకొనవలయును. కృష్ణా కృష్ణా తాగు నాయనా కడుపు నిండ పాలుతాగి కదలకుండ పరుందువుగాని (పాలు కులుపుట నభినయించి) అట్లు రక్తముగూడ పీల్చుచున్నాడేమి అయ్యు యో బాధగా నున్నది చాలుచాలు వదలిపెట్టు అయ్య బా బోయ్ చంపకుము సేగులు తోడుకొనిపోవుచున్నవి.

(కృష్ణుడు నవ్వుచు వదలిపెట్టక త్రాగుట నభినయించును.)

యశో :—రోహిణీ యిది యేమే యిట్లు గోలపెట్టుచున్నది.

పూత :—రక్షింపుము రక్షింపుము నా చన్ను వదలిపెట్టుము. నీ వందరి బాలురనంటివాడవుగావు. ప్రాణములు పోవుచున్నవి బుద్ధి గడ్డిదిని వచ్చితిని విడిచిపెట్టుమని గెంటబోవ బాలుడు విడువక స్తనములు గట్టిగాలాగును) అయ్యో అయ్యో నీవని యెరుంగ నయితిని బాబోయ్ పెద్దకేకవయిచి పెద్దకొండవలె రాక్షసరూపముతో నేలబడును. (కృష్ణుడు నవ్వుచు దానిపముబడి గొంతులు వేయుచుండును.)

[యశోదా రోహిణీలు పెద్దకేకలువేయుచు రాక్షసి రాక్షసి చూచి వీధిలో గోలచేయుదురు. నందాదులు ప్రవేశింతురు.]

యశో :—(నందుని జూచి కృష్ణుని చూసి) నాయనా గోపాలకృష్ణా ! రాక్షసి రాక్షసి యిలారాబాబు చూచుచూ నూరకుండెడ కేము (నందుడేగి కృష్ణుని దీసుకొనివచ్చును. యశోద కృష్ణుని నెత్తుకొని) తండ్రీ ! యేమిరా బాబూ జడసికొనలేనుగదా నాయనా.

సం :—రాక్షసిని చూచి) ఈ రాక్షసి కుర్రవాని నానహించుటకై వచ్చినది గాబోలు చంపుడి చంపుడి (గొల్లవాడొకండును కుర్రా తోను కత్తులతోను కొట్టుదురు.)

గొ :—పట్టండిరా పట్టండి చచ్చింది యీశ్చేదా. ఏదీ.

(అందరు దాని సెట్టుచు పోవుదురు)

యశో :—రోహిణీ పిల్లవాడు జడుసుకున్నట్లున్నాడు యేమిచేయును చే అమ్మా (కనుల నీరునించును)

రోహి :—అక్కా! యెందుకే విచారిస్తావు బాబు నే రక్షరేకుగట్టిదంటే కాసింతపేడ దిగదుడిచి పారేస్తా (పేడ నట్టుకొని పారవేయుచు)

(కృష్ణుడు కొంచమేడ్పు మానియుండును.)

(మారముగా శకటాసురుడు ప్రవేశించి) పూతనను జంపిననూ యకుడించున్నాడట వాని నెట్లునజంపి కంసునికి సంతోషము గలిగించెడగాక (ముందునకు వచ్చి) అదిగో ఆ యుయ్యాలతోట్ల యం దంతగానుడై యుండి బాలుని పరుండబెట్టినప్పుడు నీని నలిపినట్లు నులిమినెచెడగాక. (అని పోవును)

యశో :—(మే రోహిణీ యెంతలాలించినను మేడ్పుమానకున్నాడేమే)

రోహి :— తొట్టెలో పరుండబెట్టి చూచెడ నిటు తెమ్ము. (కృష్ణుని తొట్టెలో పరుండబెట్టి యూపును. మేడ్పుమాని పరుండుచు)

కృష్ణు : (తనలో) శకటాసురుండీ యుయ్యాలతోట్టి నాశ్రయిం గు నే చెప్పుచున్నట్లు చూచి వీనిని తన్ని చంపకము. (అని మేడ్పుచు కాళ్ళతో శకటాసురుని గట్టిగా తన్నును)
(శకటాసురుడు ఆర్పుచు మడియును.)

యశో :— ష్యయ్యో యని (కృష్ణునివైపు దిరిగి) రోహిణీ రోహిణీ మరల రాక్షసు డేతెంచినాడు. మరల నింక కడు కొండవలె క్రిందబడినాడు. ఇది ఏమిమాయయోగాని నాకు భయమేర్పడు.

రోహి :— యదయంతయు రాక్షసులమాయగాని నేకొండుకాదు.

యశో : (కృష్ణు నెత్తుకొని) నా నాయనకు బాంధవహంబులు ఇక నేమో గ్రహక్షైద్యులను పిలువవూ.

రోహి :— ఆలాగే పిలిపించము. ముందు వాకికి పోవుడముగవూ.
(ఇరువురు కృష్ణు నెత్తుకొని ముందుకు సగిడుచు)

[అప్పుడు పెద్దపంజగాలిపీచి కృష్ణుని నాకసమునక నెత్తుకొని పోవును.]

యశో :—(వచ్చుచు) అయ్యయ్యో కృష్ణా మోక్షుడక పోవును. నీ ప్రాణమునకు ఈ సుడిగాలి ఏచ్చటనుండ నశ్చేయింపదు!

కం. సుడిగాలి వచ్చి నిన్నున్

సుడిగాని కొనిబోవ మింట సుడిసుడి గొనుచున్

బెడ గడరెడి నా ముదుల

కొడుకా యెట్లుంటి వీన్య ఘోరంబకటా.

నా ముద్దుల తండ్రి నే నెన్నిజన్మలెత్తెయైన నీ నంటి కుమారుని
గాంచగలనా! కటకటా! నా వంటి నిర్భాగ్యురాలు ఈ భూమి
నిలేదు. నాయనా చచ్చట బడెదవోగదా తండ్రి కృష్ణా!

రోహి :—అక్కా! ఏల విచారించెనవు మనకృష్ణుని కేసుయో నయిపో
లేదు. యిది నిశ్చయమైన సుడిగాలిగాదు రాక్షసమాంగు అదిగో
చూడుము రాక్షసుడు విత్తుకొనిపోవుచుండ వాని కంకమును
బిగియబట్టి మన బాలకృష్ణుడు క్రంద కీడ్చుచున్నాడు.

యశో :—ఏడీ! నా ముద్దుకృష్ణుడెడి?

రోహి :—అడుగో చూడుము రాక్షసుడు క్రందను మనకృష్ణుడు పై నను
గూలుచున్నాడు. (రాక్షసుడును కృష్ణుడును క్రందబడ్డదురు)
రాక్షసుడు కొండవలె నడిచిచచ్చినాడు అడుగో. గోపాలకృష్ణుడు
గంతులు వైచుచున్నాడు. అక్కా మనకు పునహాయంగలదా

కం. రక్షణములేక సాధుడు

రక్షితుడగు నమతఃసి రాక్షసులందున్

రక్షణములు నెరుగలేని

శిక్షితుడగు ఖలుడు పాపచిత్తుండగుటన్.

[శ్రీకృష్ణని నెత్తికొనివచ్చి యశోద కిచ్చును]

యశో :—నా వరాలతండ్రి! నా ముద్దులమూటా నా కుమారా మేము
పూర్వభవంబున నెంతపుణ్యము చేసియుంటిమోగాని లేకున్న
నా బాలకృష్ణుడు నాకు దక్కునా రోహిణీ మన పూర్వపుణ్య
ఫలం బెంతని వర్ణింతును.

మ. గతజన్మంబుల నెందుబుట్టితిమో యీగశ్రేణు లేమేమి చే
సితిమో యెవ్వరికేమి పెట్టితిమో ఏ చింతారతిం బ్రొద్దుపు

చిచ్చితమో సత్యము లేమి పల్కితమో యేసిద్ధప్రదేశంబు ద్రో
క్తిమోయి పుడుచూకగంటి మిదటన్ గృహ్యార్థకునిర్భయున్
ఇంక మన మిటనుండి బోవుదము రమ్ము. (ఇరువురు నిష్క్రమ)

50 గము-గ్రామములోని రచ్చచావడి. పడుదు గొల్లలు ప్రవేశింతురు
50 :—మిత్రులారా! మన గ్రామమునకు కొన్నిదినంబులనుండి రాక్షస
చూయలు గలుగుచున్నవి.

1 గో :—నిజము నిజము. రాక్షసచూయలతో మనమెన్నఁగ్గు సాధ
ఇదగలము యేదియోదారి చూచుకొనవలసినదే.

2 గో :—అయ్యలారా! మన పల్లెయందు నపశకునములు చాలగలవని
చున్నవి. యింక నిచ్చట వెట్లుండవచ్చును. జూచితిరిగదా.

3. ఇక్కడ నుందురే మనుజులీ మనకృష్ణున కెగుసేయగా
రక్కసురాలు చన్నొసగె రాక్షసు సుప్తిగాలి వీచిందై
యందరు ల్వఁగెను శత్రు సత్కృత దప్పెజాలు నే
దెక్క-స్థికై నది బోవలయు నొక్క గోడకలార వింటిరే.

40 :—మిత్రులారా! నిశ్చయముగా మన మిచ్చటనుండి పోవలయును
రాక్షసులు మనయందు కక్షవహించియున్నారు. యేదియైనా
మంచి నెలపు కని యెరింగింపుడు.

1 గో :—నాకు తోచినవిధం బెరింగించెగ వినుడు. మన కన్నిసదుపాయ
ములకు ననుకూలప్రదేశము కావలయును గావున విషిడు.

50. కనవుగల దిరపు పనులకు

లసద్రుని నదీమహిజ బుద్ధికానళిం బెం

పెసగును గావుకముగకును

బొసగును బృందావనంబు బొస డచ్చటికెన్.

2 గో :—ముఖ్యముగా మన గోగణంబునకు మేతగావలయును. గావున
బృందావనమే మంచిదని తోచుచున్నది.

3 గో :—మన పల్లెకంటె బృందావనమే హాయిగా నుండును. మనమును
పశువులును సుఖముగా బ్రతుకవచ్చును.

జార్జునోరుల జాడలఁ జాల నిగుడు

తొడి బాలుగతో నాడు సమయవహను.

2 గ : — పునమా అతనికృత్యము లమోఘునియై.

3 గ : — ఇంత దుండగిడి లోకమున వీడు.

4 గ : — మారంబు వచ్చినపనులు మరచి కృష్ణునిలో నైక్యమగుచు
న్నాడు 'న్నాళ్ళీ దుండగిచ్చ పనులు హించగలము మీ కష్ట
లేకపోయిన మానుకొండు నేను మృగము సహించలేను. ఆ
యశోదవృత్తో నొకసారిచెప్పి కొట్టిండురాని భయము వీడు.

1 గ : — వానిక్రీడల పరిపతినిగాని మాకుమృతము కష్టముగాదా
(పసుడుకు చుచి) అదిగో యశోద ఈ సలక కే పచ్చుచున్నది.
కానిదము రండు. (కొంచెము ముగిస కేగుదురు.)

(యశోద ప్రవేశించుచు.)

యశో : — (వారలను చూచి) పడుచులారా ! నిరల నేమివచ్చినది
ఇంతమందియు నొక్క సారే దిగినాన.

4 గ : — తల్లీ ! యశోదమ్మా మేమిచ్చట క పుట్టు చేయించు మీ
కష్టములేదా దేమి సన్నాళ్ళీ బాధలు వడగలము.

యశో : — దేమిబాధలు పడుచున్నారే మగిరి రాక్షసుడువచ్చినాదేమి

3 గ : — రాక్షసులు రానక్కరలేదమ్మా మీ కష్టమునిమారు నిలువ
కలకున్నాము. ఇన్ని కొంటిసను తెచ్చుచు చేర్చినాము.

2 గ : — పుట్టుకతోడనే నేర్చినాడు.

1 గ : — ఇక నెక్కడికలునను బోవుటదే మంచిది.

యశో : — పడుచులారా ! మీ కంత కష్టమేమి వచ్చినది.

4 గ : — కష్టమేమి యని మెల్లిగా సడుగుచున్నావా నీ కుమారుని
ముందు నిలువలేకుండా నున్నాము.

3 గ : — మేము చెప్పమాట లబద్ధములని దలంపకుము వినమునెన్న
మా పిల్లలు అన్నములో పాలు పోయ్యమని యేడ్చుచుండ నీ
కుండ జూచి యెక్కడనుండి వచ్చినాడో గాని,

శృంగారము కైఫియత్తు

కం. పడవీ నీ బెడ్డడు మా

కడవలలోనున్న నుంచి కాగినచాలా

పడుచులకు పోసి చిక్కన

కడవల బోనకచె నాజ్ఞ కలదో లేదో.

ఈలాగయిన నెంతకాలము బ్రతుకగలము.

2 నా :—యశోదమ్మా నిన్న పైగలతో నీ కుమారుడు డాడుచున్న

కం. బాలురకు పాలులేవని

బాలింతలు మొగలుపెట్ట పకపక నగిని

బాలు డాలము జేయుచు

నాలకు గ్రేపుల పిడచె సంభోజాక్షి.

4 నా :— పోలీ విను మీ బాలకృష్ణుడు మా యింటికివచ్చి మేము పండు

డజూచి కడవలలోని పాలుత్రాగి మేమువచ్చుట నెరుంగ గెరుగ

మూల దాగి మేము నెలకుచుండు పిల్లలాటన జూపినంత నానా.

గొట్టుచును పరుగెత్తిపోయినాడమ్మా చూపు క పల్లవాడిగన

చేష్టలు చూడుము మా యింట,

కం. వెన్న దిసగ బొడగని మా

పిన్నది యడ్డంబునచ్చిన పిరిదికి దివియె

జన్నోడిసి వట్టిజ్వేను

సిన్ని కుమారుండె యెడ నీతాంశముఖ.

1 నా :—అమ్మా యశోదా!

ను. పుట్టిపుట్టు నేడుదొంగిల బొమ్మమాయలు పొచ్చి తా

నుట్టికిందరోలు పీటలు నొక్కప్రో విడియెక్కి చే

పెట్టజాలక కుండక్రిందను పెద్దతూటాసరించి డ

సట్టి మీగడలు పాలుచేరలబట్టి త్రావె తలోదీర్.

పుట్టిపనులు నీ కుమారునకు తగునటమ్మా!

యశో :—పడుచులారా! మీ రంద రిట్లాలోచించుకొని వచ్చినట్లున్నది

గాని నా బాలకృష్ణు డెన్నడును యిట్టిపను లాచరించువాడుగాడు

మా యింట వెన్నలేదా, పెరుగులేదా, పాలులేవా.

1 గా :—మేము చెప్పిన నీ కార్యముగా నేయుండును. ఎవరినయున నకి
తెలుసుకొనుము నిన్న—

అ. వె. నమ్మ నిమరవో గా పట్టెనుంచు చూ
లేగతోకకొడ లీలగట్టి
పీధులందుఁ దోలె నెల నీ కొనుసుండు
రాచబిడ్డడయున రవ్వమేలె.

ఇట్టి దుడుకుపనులు నేయుచుండ నట్లొర్వగలమమ్మా ఏమయినా
యున్నచో నీకు కోపము వచ్చును.

3 గా :—నిన్న నీ కుమారుడు చరోనియింటికిరిగి ఆమె లేకుండచూచి
కడవలో వెన్నయంతయు దిని కొంచెము దాని కోడలిమూలికి
రాసి దాని యత్తతో నీ కోడలు వెన్నయంతయు దిన్నననిచెప్ప
కొట్టించినాడు. ఇంతటి కొంటెపనులు చేయుచుండ నేమియునెరు
గని వైక్రకృష్ణుడని నచించెదవు అదిగాక నీ వింత వినుము.

క. చేబంతి తప్పి పడెనని

ప్రాబల్యముతోడ వచ్చి భవనము నెరుకన్

మా బిడ్డ జలకమాడగ

మా బిడ్డడు నలువదెచ్చె నెరుతుక తగునే.

4 గా :—(నవ్వుచు) బాల్యచేష్టల కింత కినియుమరలే.

2 గా :—అవునమ్మా ! నీకు నవ్వులాలుక్రిందనే యుండును. వినుము.

కం. తెరవ యొకతె నిదురింపగ

నెరిగిట్టిన వలువనీళ్ళి నేదొక తేలుం

గరిపించె నీ కుమారుడు

నెరిచుచు నది పరువనగుట నిహితమే నాధ్యే.

1 గా :—నిన్నని చెప్పదుచు యంత చిన్నవాని కట్టిగుణము లెట్లువచ్చి
నవో తెలియదు. ఏ పని జూచినచు ఆత్మర్యముగానే యుండును.
చెప్పుటకుగూడ సిగ్గుగుచున్నది.

గీ. తరుణి యొక్క పేరుగు దరుచుచు క్రింది వంగి
వెన్నదీయ నొదిగి వెనుక గదిసి
మగువ నీ సుతుండు మగపోడుములు సేయ
సాగినాడు తగ్గటె చక్కఁజేయ.

ఇవ్వన్నియు నబద్ధములే యందువు గాబోలు.

1 గా : అమ్మా! నీ కుమారు డెప్పుడువచ్చునో యని భయపడుచు నుండుము.

కం. వారింటఁబిచ్చి కడవల
తొరంబగు నెయ్యిద్రాని తుది నా కడవల్
పీరంట నీ సుతుండిడ
వారికి వీరికిని దొడ్డవాడయ్యె సతీ.

ఇట్టి పనులు చెప్పదలచుకొన్న వేలకువేలు గలవు.

4 గా :—అమ్మా యశోదవమ్మా!

కం. కడు లచ్చిగనిగెనేయు
గుడుతురు గట్టుదురుగాక కొడుకుల నగుచున్
బడుగులవాడలపై బడ
విడతురోకో కాంత నెందు విమలేందుముఖో.

తల్లీ! ఎంత నిచ్చటనున్నచో మాయొండకడ పాలు పెరుగె
నిలువనీయడు మమ్ముల తన్నగా బ్రతుకనియడు ఒకనాడూ
దురోజులా యీ బాధలు పడియుండుట ఎంతకాల మోర్చియె
ఇక నీ గ్రామంబున వీడి యెటకయిననేగి జీవనంబు గడపెద
యింతేగాని ఎక్కడుండలేము తల్లీ!

యాశో :—ఏమే మీ రందరు నిట్లు చెప్పెదరు. మా బాలకృష్ణుడెప్పుడు
ను యింటికడనయిన నల్లరిచేసి యెరుగడు ఒక్కమారయిన
నన్ను విడచి యిట్టటు బోడు బొరుగిండ్ల కేగుట యెప్పుడునులేక
యింత సుకుమారాకారుని మా కృష్ణుని యింతగా రవ్వపెట్టు
లొక న్యాయమా.

౧. నె. బిడ్డమోగుగఱు తనయంత నానుచుండు
మంచివాఁడెత డెగులు మానరమ్మ
రామలారా | త్రిలోకాభి రామలారా
శలులారా గుణసఖీను శలులార.

(అప్పు డొకగిల్ల పడుచు తొండరిగా ప్రవేశించి) నే నెన్నిమా
గులు చెప్పినను మా వా డెట్లు విడిచిపెట్టెడిదియే చెప్పుచుందువు
గదా చూడు మిపుడే మా పెగుగంతయు బ్రాగి కడనలు బ్రద్ద
లుగొట్టగా నా దెబ్బలుదిని గిల్లులచే నొచ్చి నీకు చూపించవల
యునని మీ కృష్ణుని ఒట్టుకొని గదిలోబెట్టి తాళమువేసి నచ్చి
తిని రమ్మ చూతువుగాని ఇప్పుడుగాని నీకు వెలియదు.

మొదో :—(పెద్దగా నన్వయించు) చూచితేరా పడుచులార యీమె శిష్యుని
కృముల నెవ్వరు విశ్వసింతురు(యిప్పుడే అన్నముబెట్టి రాము
నితో యాడుకొమ్మని చెప్పి వచ్చితిని. యింకను సీధిలోనెక్కడ
బోలేదు. యంతలోనే యిన్నిమాయనుంటలు చెప్పుచున్నది.

౩ గో :—చాలులేనమ్మ నామాట లబద్ధమందునా రమ్మ చూపెదను.

మొదో :—చూడనక్కర లేదు. నీ మాట లబద్ధమని నను వేరే చెప్పని
లయునా ! యింతలో గాడుకొనుచుండగనే యిన్నికల్పించితివి.

౪ గో :—(తనలో) యీమె యిట్లు వచించుచున్నది (ప్రకా) సరే నా
మాటలన్నియు బూటకములో నిజము తెలియగలదు. ఆమె
నుచున్నచో నొక్కనారి మీ బాలు సినిగు బిలువును.

మొదో :—సరే పిలిచెదను. కృష్ణా ! గోపాలకృష్ణా ! ఒకసారి ఇటుకము.

౫ గో :—[గంతులు వేయుచు] ఎందుకే అమ్మా ! అన్నయ్యతో అడుకొని
బాలుని పిలుస్తున్నావు. (వచ్చును)

[గొల్లలంకరు ఆశ్చర్యముతో చూచుచు]

మొదో :—పడుచులారా ! మీ యనుమానము మీ నడదా.

౬ గో :—కృష్ణా ! యిప్పుడు మా యింటివద్ద అట్లగవేయుచుండకవిగాదా
యిక్కడ కెప్పుడే యెట్లు వచ్చితివి ?

శ్రీ : — నేనా నేనా చాణ్లే ఏవరినోచూచి నన్ననుకొన్నావు గాబోలు.

ఈ సందర్భము మను కర్రదీసి కొడతా. (అందిరును నవ్వుదుడు.)

సగ : — (తెచ్చునవారితో) నిజముగా నే నిష్ఠుడు కృష్ణుని గదిలో పెట్టి తాళమువదుచి వచ్చితిని. మరల సిక్కడి కెట్టువచ్చినాడో తెలియదు. మదంతయు మాయగా గనుపపచున్నది.

శ్రీ : — గొల్లలు అయినచో మనమందర మటకేగి చూడము రండు.

కృష్ణుని కృష్ణునిచర్య లిట్లై యుండును. (నిష్క్రమింతుడు.)

సగ : — కృష్ణా ! నీవు వారిండ్లకరిగి యల్లరి చేయుచుంటివని ప్రతికోరును గోల పెట్టుచున్నారు. నాతో చెప్పకుండు ఎందుకెల్లచుంటివి.

శ్రీ : — నీష్ఠుడు వెళ్ళాను నామీద కోపముచే వారలందరు—

(అరిలో) కృష్ణా ! కృష్ణా ! ఆంకొండము రమ్ము.

శ్రీ : — అదిగో అక్కయ్యా వాళ్లు పిలుస్తున్నారు. నేనా సుకోడానికదోతా

స : — రాకుండు ! ఏమిదొచ్చి మరేపోమ్ము. అటులో జాగ్రత్తనూనా

(కృష్ణుడు గి తలువేయుచు లోకము బోవును.)

స : — (అరిలో) నూ కృష్ణునిచరిత్ర మెప్పుడు చూచినను నాశ్చర్యముగానే యుండును. నీష్ఠుడు ఇంటియం గున్నట్లే యుండును. యెప్పుడును నీధిలోనికి పోవుచాడ గన్నట్లేను. ఈ గొల్లపడుచుల నాశ్చర్యము లభిధములని యెంచిన వారికి మాటలు పలుకువాకు లాదు. గాని యాశ్చర్యమేమియు నెరుంగరాకున్నది.

(అరిలో) గ్రామము. గోపబాలుడు కృష్ణుడే యుండు నీశ్చింతింతురు.)

స : — మామూ ! జాతపు సున కృష్ణుడేలా! అన్న చెప్పున్నాడో.

మరో : — మి తన్నుడనిజేస్తున్నా సురా నాయనా !

శ్రీ : — మేమిటోదే. యింకొక మీగడ వీళ్ళకెప్పుడుగానని నన్నీ ముగ్ధునిగా నన్నా నే నదలచే నే నాడుకోవాలి. ఊ ఊ.

స : — మేల చెప్పున్నాడో నే జెప్పనా.

శ్రీ : — (అపవారిని) చెప్పారంటే అసక నీ పని చెప్తా. (చెప్పినచును)

స : — అడుకుంటూ అడుకుంటూ మన్నుదీసుకు తింటున్నానీ.

యశో :—అం! మన్నే తినడం.

కృ :—అన్నయ్య అబద్ధం అడుతున్నాను నేనున్నెందుకు తింటావే.

బల :—అబద్ధం అడవంటే అమ్మ నమ్మకూడదు.

యశో :—కృష్ణా! నీ నను లెప్పుడు చూచినా యిలాగేయున్నావీ. ఎన్నటికప్పుడేవో కల్లబొల్లిమాటలాడి తప్పించుకొందువు మీదా. నీ మీద అబద్ధము చెప్పటకు కారణమేమి.

కృ :—యిందాక అప్పచ్చి పెట్టానుకానని కోపము.

య :—యెంతగడుసువాడవురా నాయనా నీవలె అన్న యెన్నడూ అబద్ధమందువాడుగాడు నీ చెదము లెప్పుడూ యింకే చిన్న నమ్మకూడదు. అంత తినాలనినంతనే యేమయినా పెట్టమని అడగరాని యిలాంటివనులు నీవు చేస్తూ వైగా అన్నయ్య మీద కూడా దొర్లిస్తున్నావు నీకు బాత్రిగా భయములేదు.

కం. మన్నేటికి భక్తింపెదు

మన్నియనుము లేలనిచు మన్నింపు నీ

మన్నయు నట్లు మను నెప్పుడు

రన్నా మన్నేల మఱి నదార్థములేదే.

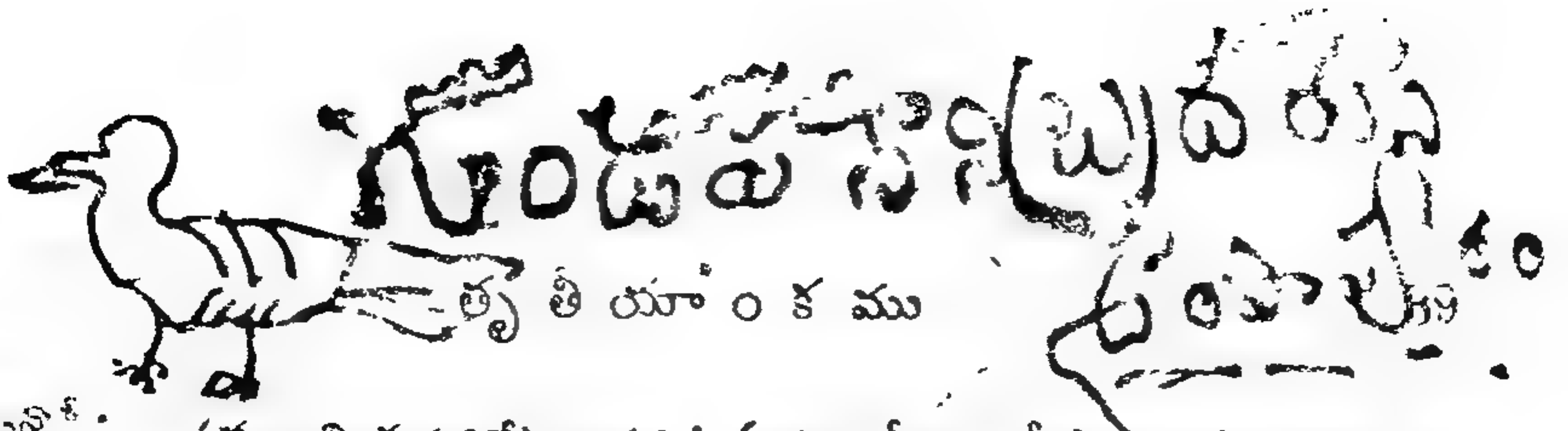
కృ :—అమ్మా నేను తినలేదని యెన్ని చెప్పినను నమ్మవుగదా. ఎప్పుడూ నా మీద కోపములే నేనియో యొకటి చెప్పితూంటే అదే నీ నుని చెప్పి నన్ను దండించుచుందువు. మన్నింకే కోరు మన్ని వాసన వేస్తుందా వెయ్యదా చెప్పు.

యశో :—మట్టివాసన పోవునా.

గో :—వాసనపోయిందేమో చప్పరించి చప్పరించి పుగేశాడు.

కృ :—అయితే చూడు. (అని నోరు జూపుచు)

శా. అమ్మా మన్నుదినంగ నే శిశువునో యాకొంటినో వెట్టినో నమ్మంజూడకు వీరిమాటలు మరి న్నన్నీవుగొట్లంగ వీ రిమార్గంబు ఘటించి చెప్పెదరు కాదేనిం మదీయాప్య గం ధమ్మాఘ్రాణము సేసినావచనము ల్దైవ దండింపవే.

ముఖ్యోః—(చూచి తనలో) ఆహా! ఏమది వీని నోటియందు సమస్త భావనములును గోచరంబగుచున్నవి. అదిగో బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు. అగుగో సప్తమహాముఖులు, అవిగో పర్వతములు, ఇవిగో సమీపములు, ఇవి యవి యచనేల సమస్త ప్రపంచములు నీ నోటియందే యుమిడియున్నవి నమ్మజాల నమ్మజాల.

౧. కలమో నెన్నవమాయయో యితరసంకల్పార్థమో సత్యమోఽ
 తేనన్నేరక యున్నదాననో యశోదాదేవిని గానో పర
 పులమో బాంకుడెంత యీతని ముఖస్థంబై యజాండంబు ప్ర
 బాంధ్యమైయుండుట కేమిహేతువో మహాశ్చర్యంబు చింతింపగన్
 నీ! ఈతడు నా బాలుడని యెంచుచుంటినిగాని యితడు నిత
 యుగా బాలుడుగాడు బాలుడయిన నెట్లీతని నోట విశ్వంబంత
 యు సింహియుండును. నిశ్చయముగా నితడు మహావిష్ణువుగా
 నేరండుగాను. నా పూర్వపుణ్యలేశంబున నాకు వర్తనమిచ్చెను

గీ. ఏ మహాత్మువలన నీ విశ్వరూపంబు
 గానబడిన బుద్ధి కంపమొందె
 నా మహాత్ము విష్ణు నఖిలలోకానాదు
 నా రుల్లెల బాయ నాశ్రయింతు.

సీ. శంఖాలశిఖతోడి జలదంబుకయివడి
 మెరుగుబొల్లియతోడి మేనివాని
 కపాడీయహృదాలాప కబళనేత్రవిషాణ
 వేణుచిహ్నంబుల వెలయువాని
 గుంజావినిర్మిత కుండలంబులవాని
 శిఖిసింఘవేష్టిత శిరమువాని
 వనపుష్పమాలికా వ్రాతగంధమువాని
 నళినకోమల చరణములవాని

గీ. గరుణ గడనుకొనిన గడకంటివాని గో
 పాల బాలభంగిఁ బరగువాని

నగు మొగుంబువాని ననుగన్న శంభో
నిను భజింఁగు | మొఁగి నీరజాక్ష.

దేవాదిదేవా ! లోకరక్షకా ! నీచై గములెదురా శక్తివిలువైనా.

అ. వె. అత్తవలనగలిగి యమాగు దేహదులు
అత్తంటి వేరు లవియటంచు
దలచునాగు మూఢతముఁడు గావుననీ
పశ్యమెల్లనీవ వేరు లేదు.

కృ :—(తనలో) బహుళా ఈ నా విశ్వరూపప్రదర్శనముచే ప్రపంచమునే మరచి పున్నది. ఇట్లుంచిన ముందుగలుగఁగోవు కృష్ణమీల కాటంకము గలుగునా. కావున నీయెను నైషధనూనూ మోహితురాలంశేసి యెస్పరియట్లు యుంచెదము. ప్రసన్న నైషధమీయను ప్రయోగించును.)

యశో :—గాయనా కృష్ణా ! ఏకనకుము. నీవు మిన్నదియే నేదులే

బాలు :—కృష్ణా ! ఆడుకోనని నీ నస్తావా?

కృ :—నేను రాను. నిన్నే యిలాంటివే చెప్పఁచూడఁగోని అమ్మి.

రా :—గోపాలా! పోదంరా పువత వాడే నస్తాడు (ఇరువురూ పోదును)

యశో :—(కృష్ణు నెత్తుకొని) గాయనా నీవు నెళ్ళనదుడే నీకు చెన్నపెట్టెన నిచట కూర్చుండుము (కూర్చుండఁజేసి చూడగదచూచి నయింఁగును. వెనుకకజూచి) కృష్ణా! జాగ్రత్తగా కూర్చునియుండుము. పాలు పొంగిపోవుచున్నవి దింపినచ్చెదను (అని పోవును.)

కృ :—(రాయిదీసికొని కుండను బద్దలగొట్టి) ఇదేసమయము మాఅమ్మ వచ్చులోపల నీ చెన్న దినియెడగాక [తినుట నభినయించును] అదిగో మా అమ్మ వచ్చుచున్నది. యిది జూచిన నో గొట్టుచు. (యింకొక దెసకు పోవును)

యశో :—(ప్రవేశించి) బద్దలయినకడవజూచి యీ కడవ బద్దలుగొట్టి చెన్నదిని చే నచ్చి ఏమందునోయని పారిపోయినాడుగాఁగోలు యెబకేగనో వెతకెదగాక (యింకొక లోటుకకు పోవును)

శ్రీ :- (ప్రవేశించి) అదిగో ఆ పుట్టిమీద వెన్న వండుకొనవలయును.
(క రోలక్కడకు దోసికొనివచ్చి దానిపై నెక్కి వెన్న వీయు
చందును.

శ్రీ :- (ప్రవేశించి చూచి) పుట్టిమీద వెన్న వండుకొనుచున్నాడు ఏమి
వీని సాహసము ఎన్నడును తనకు దగనిదనియే చేయవలెదను.

శ్రీ. బాలు. కీతడని భావింతునంటనా
యేడెద్దలును నేర శీకమంబు
వెరవెరుంగుటకునై వెరపింతునందునా
కలి లేకొక్కడుగాని లేడు
కరిపుతో నా బుద్ధి వినిసింతునందునా
తాను దానై బుద్ధి దప్పకుండు
నొండెరుంగక ఎంట నుండెడినందునా
చొచ్చి చూడని దొకచోటులేదు

ఆ. వ. తన్ను నెవ్వరైన దలపోయె బాతెడు
నోజలేదు ఇది యొకటెరుంగె
డెలమి నూరకుండ డెకసక్కెములనాడు
పట్టి శాస్త్రీచేయు భంగి యెట్లు.

(ఆలోచించుట నభినయించి) ఎల్లప్పుడు నిట్లే ముద్దుగా చూసి
న్నచో అంతకంతకు సనేకతుంటరితనమును గలుగును. ఎల్లనాడు
డను కొంచెము భయము గలుగునట్లు రెండు నాయుంటుట ము
చిది దానివలన ముందు బాగుపడుదును. అని క్షర తాత్పర్యముచు
ఏమిరా నీ కన్నిమాళ్లు చెప్పినను భయములేదా ఆగుమాగుమా
నీకే దెబ్బలతోగాని బుద్ధిరాదు. (దగ్గర కరుగును)

శ్రీ :- (చూచి) అదిగో కొట్టుటకు వచ్చుచున్నది. (రోలుదిగి పోవుచు.)

య :- (వెంట బరువెత్తును. ఇరువురు లోనికి పోవు పురు)

గుండుపాద పుట్టి పట్టు

42

కృష్ణ లీల

కృ :—(మరల ప్రవేశించి) మా యమ్మ యిక్కడెక్కడా లేదుగదా.
(యిటునటు జూచి) నా పరుగు పట్టుకో లేకపోయింది.

(తెరలో) ఆగు మాగుమ్మ. యెచ్చటకు పరుగెత్తెదవు.

కృ :—అదిగో యిలాగే వస్తుంది. ఈ స్తంభము చూచిన వాగెద.

యశో :—వచ్చి ఏడీ యిప్పుడిచటనున్నాడే ఇంతలో నెచ్చటకుపోయి
నావురా నీకు బొత్తిగాభయములేదు (నెదకుట పభినయించును)

కృ :—ఇదిగో ఈ ప్రక్కకే వస్తుంది చూస్తుందేమో.

యశో :—(స్తంభముదగ్గరకేగి యిటునటు చూచును) ఔరా యింక
క్కడికి పోగలవు. (పట్టుకొనబోవును)

[స్తంభముచుట్టు నొకరినెచుక నొకరు తిరుగుదురు.]

యశో :—(కృష్ణుని పట్టుకొని) అమ్మయ్యా యెంతతంహాలు పెట్టినా
వురా ఏమిచేసెదనో చూడు (లాగుచు.)

కృ :—(యిలగిలబడుచు) అమ్మా అమ్మ వదలిపెట్టు యింకెప్పుడూ
యీలాటిపని చేయనే (కన్నులు మలుముకొనుచు) ఊ ఊ నే.
రాను యీవాళ కూగుకో యింకెప్పుడూ చెయ్యను (ఏడ్చును)

యశో :—(తనలో) ఈ కుమారుని గొట్టుటకు చేతులెట్లువచ్చును.
(ప్రకా) నీ కల్ల బొల్లి యేడ్పులకేమిలే. యిదిగో యిటు చూడు.

కం. వీరెవ్వరు శ్రీకృష్ణులు

గారా యెన్నడును వెన్న గానరలుకదా

చోరత్వం బించుకయును

నేరరటు ధరిత్రి నిట్టి నియములు గలరే.

అమ్మా నీవు చులకనగా, దొరికితినా ఇటువంటి యల్లరిపనులన్ని
యుజేయుచుండ నే నేమి పాపమొగుగనని చెప్పుచుందువా అబ్బా
నీ పని తెగుగననుకుంటివా.

గీ. మొదట నెవ్వని యనతారములు శరీరు
లందు సరిదొడ్డులేని వీర్యములఁ దనువు

అడర్ జన్మించి వారల యందుజిక్క-
నట్టి పరమేశ మొక్కెదమయ్య వీకు.

మాధవా! నీ మహిమలెరుంగ నెవ్వరినిగం సమస్తభువనములు
రక్షింప జన్మించితివికాదే మాన్ను మేము నారదుని శాపమున
నీ మద్దివృక్షములుగా జన్మించితిమి. మేము కుబేర తనయులమగు
నలకూబర మణిగ్రీవులము.

శృ: (అడరముతో నలకూబర మణిగ్రీవులారా!

కం. కారుణ్య మానుసుండగు

నారదు నచనమునఁజేసి నను బొడగనుటన్

మీరు ప్రబునులరైతిరి

చేరెన్నామీద దలపు సిద్ధము మీకున్.

అ-మణి:—దేవా! అపన్నరక్షకా!

ఉ. శ్రీరమణీమణీహృదయసీమవిలోల భవతథామృతా
లోలన భక్తిపాల సురలోక విరోధి మదాంతశీల గో
పాల సువర్ణచేల మునిపంక్తి మనోవనజాతలోల త్మా
పాల సురాధికాల నిజభక్త విచారణశీల మాధవా.

మాకు నెలవు దయచేయుము.

శృ:—మీ నెలవులకు మీ రేగుడు. (నా గిగుళ్ళును పోపుదును.)

[కొండగు గొల్లలు ప్రవేశించుచున్నాడు.]

1 గో:—గుండెలు చేబిళ్లొని బట్టుకొని అయ్య బాగాయి మొక్కడో
పెరుగడిండ్రోయ్ (యింకొకనిమీద బడును.)

2 గో:—అవునోయి కొండనిగి బడిపోయినట్టే అయిందరో ఒకే మా
మీద బడుదుగదా (యింకొకనిని కొగలించును.)

3 గో:—ఒరేయ్ నాకు పడుకొత్తుందో (పైకి చూచి) పడుతూంది పడు
తూందిరో బాబో (నాడ్రడమీద పడును. ఒకనిమీద నొకడు
పడుతు లేచుచు గోలచేయుచు గండ్లులు వేయుచును.)

4 గో:—ఒరే నుందిరాలల్లరి పెరుగయితే వర్షం లేకుండా పీలొకడైనా

1 గో :—యంకా నా గుండె లెలాకొట్టుకుంటున్నా యో (నూడు యంకొకసకి జూపును) చూడవేంరా చూడు.

4 గో :—యేడిసినట్టేవుంది. యీ యెదవబయిం. సాలు సాలు అదిగో గోపిగా డేదో సెపుతున్నా డిసండి.

2 గో :—యేంది బాబూ సెప్పు (వాసమిదనడుచు.)

గో :—నీ ముండామొయ్య నా మీద పడతానేందిరా అయితే మీ యిట్టంవోచ్చినట్టేడవండి నే సెప్పను పొండి.

3 గో :—సెప్పురా గోపిగా యీ పట్టు నీమీ దెనడడ్డా యేసుకుంటావే

గో :— అదిగో నూడండి ఆ కుట్టయ్య జేసినాడిదంతా రోలొకటి న మం కీసుకొని ఆ రెండు సెట్లగీ మద్దినికూరి ఏమని చెప్పనురాబాబూ ఊరి అని ముందు కుట్రాయించాడురా ఆచళంగా రెండు చెట్లూగ బెల్లి బెల్లి న చెట్టుకాడనుంచి పొంగిచూస్తున్నాను గో సానాలప్పుడే పానాయనుకున్నా.

4 గో :—ఏడి కుట్టయ్యేడి ఆ సెట్లకిందో పోనాకీమా లెగదీద్దాం సెట్లకి

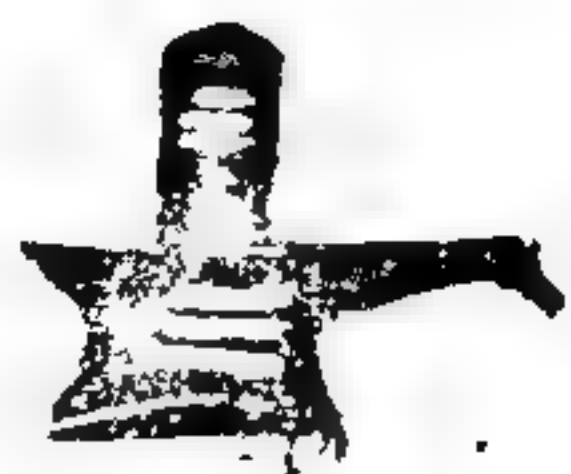
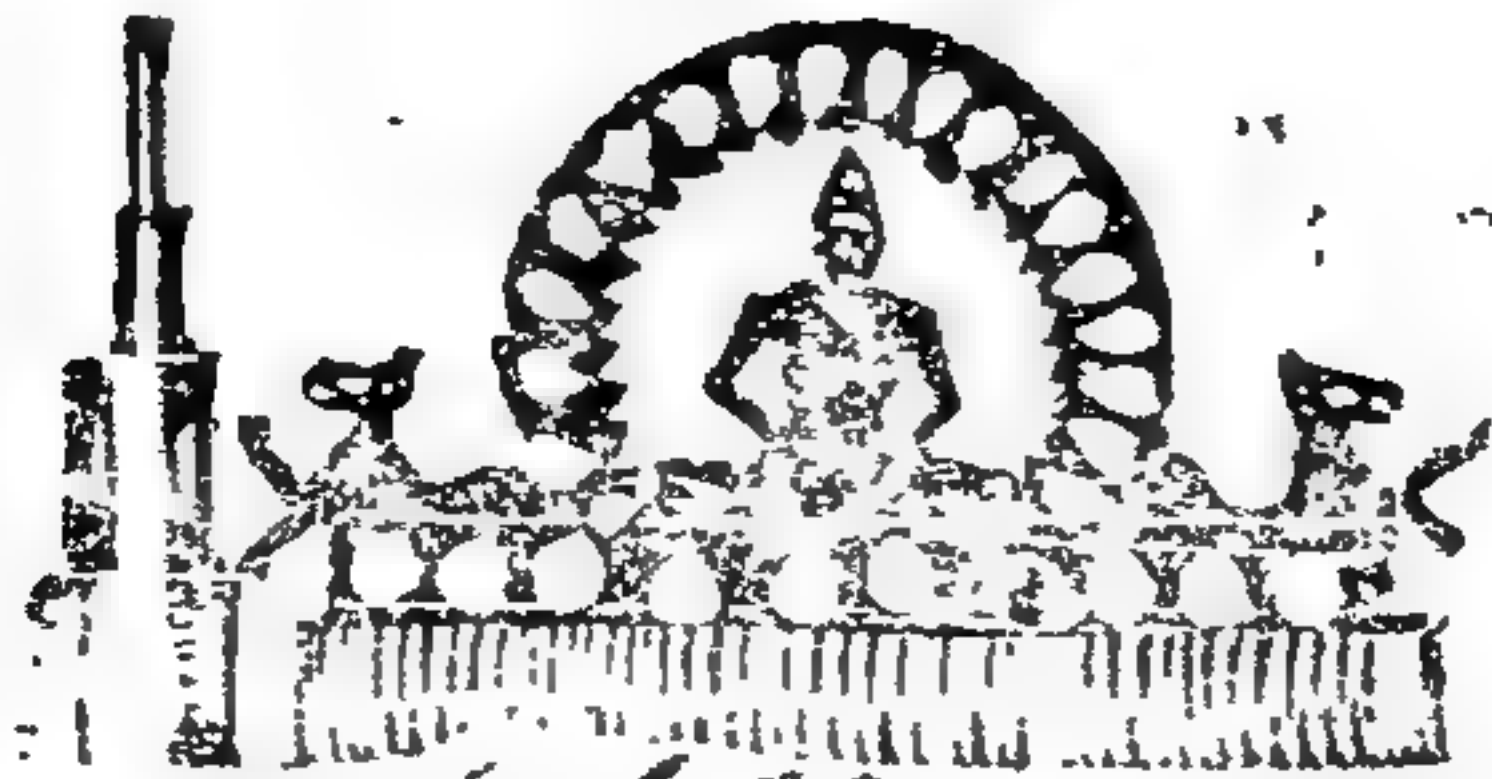
చ్చి :— నే నీ పాటి కింటికి బోయెదగాక వీరలక గానరాకుండబోయెక.

1 2 3 గో :—ఏడిరా యెక్కడున్నాడా సూబెట్టు సూబెట్టు (ముందు కుబోయి) యేంరా గోపిగా యెక్కడా.

గో :—యిప్పు డిక్కడనున్నాడే యంతలో నెట్టుకో బోగాను నాకూ గచుమట్టంలే యంతలో యెక్కడికి బోగా.

1 గో :—నీ అబద్ధాలు గలిపించి సెప్పావురా. ఒరే వీడి యీ అబద్ధాలన్నీ సెప్పాడు అంతా వుట్టిదేస్తరా తన్నండి మాడచోచ్చు మని అబద్ధా లెప్పుడు సెప్పుకుండా (అందరూను పోయొకచోచ్చి నేముదురు. వాడు తిప్పించుకొనుచు పోరిపోవును. వాడు వాడు దగునాచు అందిగును పరుగెత్తుదురు.)

[తెర పడును.]

కృష్ణ లీల

చతుర్థాంకము

రంగము—బృందావనములో నొకభాగము.

[కృష్ణుడు గోపాలులతో ప్రవేశించుడు.]

- 1 గో :—కీట్టయ్యా కీట్టయ్యా, మన గొల్లపల్లెకంటె యిక్కడ మా బాగావుందిసుమా.
- 2 గో :—మిత్రులారా మన కీక్కడ ఆడుకొనుటకు కావలసినన్ని చోట్లున్నవి. చెడుగుడ్డి కోతికొమ్మచ్చి అన్ని ఆడుకోవచ్చును.
- 3 గో :—అవును కుట్టయ్యా మా బలేగావుంది,
- 4 గో :—మన పెద్దో చ్చిందుకోసమే యిక్కడి కొచ్చారు.
- కృ :—మిత్రులారా ! మీ రందరును చల్లికావిళ్ళు తెచ్చుకున్నారా.
- గొల్లలు :—కుట్టయ్యా అండరం తెచ్చుకున్నాము.
- కృ :—మధ్యాహ్నమయినది. మీడలు చాలామారము పోయినవి. మళ్ళించుకొని రండు చల్లియన్నములు దివవచ్చును.
- గో :—అవును బేగి ఆకలిగూడ అవుతూంది కీట్టయ్యాయ్ అడగో మీ అన్నయ్యగూడ చద్దికావి దేసుకొచ్చాడు. మీ అన్నయ్యకు నీ మీద యెంత పేమనుకున్నావు.

[బలరాముడు కానడితో ప్రవేశించును.]

- కృ :—అన్నయ్యా ! నీ వీనాడు రావేమో అనుకొన్నాను.
- బల :—తమ్ముడా ! నిన్ను విడచియుండగలనా.
- కృ :—అన్నయ్య అటుచూడు ఆ దూడ మంచిబాగావున్నది.

బల :—కృష్ణా ! అది నిజమగు క్రేపుగాదు అదేదో రాక్షసమాయగును.

కృ :—సరే చూతునుగాక. క్రేపుదగ్గరగాజని ఓహో వత్సా నరులు వారా తమరు మీ కిదే బహుమానములు గొనుడు అని పలికి వెనుకటిరెండుపాదములును బట్టుకొని గిరగిరత్రిప్పి అక్కడివృక్ష ముననై చి కొట్టును. రాక్షసుడు ఘోరముగాబడి చచ్చును.

1 గొ :—అయ్య బాబోయి అది నిజంగా మాజే అనుకున్నాం యెలాగ గనిపెట్టాడో కిట్టయ్యా మా మంచిపనిసేశావు.

2 గొ :—దీని తస్మాదియ్యా ఎందరు పరిచిందిరా బొంబుమంది కుట్ట య్యలేకమోతే మనపని యేమగును.

3 గొ :—ఈ పాటికే దాని కుడిచొక్కలో కొట్టుకుంటూయుందువు.

2 గొ :—నీవుమాత్రం మిగుల్లాం అనుకున్నావుగావాల అందరిం ఒక సెట్టకుండా మానకపోవును.

బల :—కృష్ణా ! యీ కాసారమున నించుక నీరంబులు ద్రావి వత్తము రమ్ము. అందరును ముందుకుజరిగి నీరు ద్రాగుట నభినయింతురు

బల :—తమ్ముడా ! కృష్ణా ! చూచితివా ఆ చెట్టుకింద దపముచేయు చున్న కొంగ ఇంత పెద్దదిగా నున్నదేమి

1 గొ :—ఎక్కడయినా ఎప్పుడయిన యింతసోదైం కొంగని సూశానా యెంత మెడుందిరా బాబూ.

2 గొ :—దీనిదుంపదేగా దాని ముక్కింత పొడుగ్గావుందోసూజ్ఞా.

కృ :—అన్నా ! యిది నిజమయిన కొంగగాదు దీని మాయతనము నిష్కృ జేరుకపరచెదను చూచుచుండుడు. (అని ముందునకు నడచి. ఓహో స్వామివారు ధ్యానముచేయుచున్నారు గాబోలు శిష్యు డను నన్నొకసారి వీక్షింపుడుడు. నే నెవ్వడినో యెరుంగుదురా నే నాలకాపరిని కృష్ణుడను అని దగ్గరగా వరుగుచు (కొంగ కృష్ణుని గుటుక్కున మ్రింగవయ్యుచును.)

బల :—ఏమీ ! ఈ రాక్షసుని క్రౌర్యము. కృష్ణుని మ్రింగివ యచినాను

1 గొ :—రామయ్యాయ్ కిట్టయ్యేడి కిట్టయ్యేడి.

1 గో :—ఈ పాశుకాంగ యెక్కడనుండి వచ్చిందని నాయనా.

బల :—గోపకలారా ! ఇయ్యములేదు నీగాతమునని నేను తీసుకొనివచ్చెదనుండు (అలభ్యమైన క్రొత్త కోంగ నెత్తిపై గొట్టును. కోంగ కృష్ణుని గ్రక్క ముక్కుతో పొడిచి చందబోవ న్నిష్ఠుడు. గండుగాబట్టి చీల్చి పారవేయును)

[గోపాలకులు పరుగెత్తుకొనివచ్చి కృష్ణుని కాగలించుకొని] అమ్మయ్యా మమ్మలేక బ్రతికాం కట్టయ్యా నిజంగా ఆ కోంగ మింకేసిందనుకొన్నాం.

కృ :—గోపాలకులారా మునుదు నున క్రేపులు చూచుకొని ముగ్ధులై యియ్యన్నని వేగ మమ్మిందుకరండు చల్లు లావగి.

గోపాలకులందరు అలాగెవస్తాం (అని కర్రలుగీసుకొని బయలుదేరుదురు. (అకాసురుడు ప్రవేశించి అంతలో) నాయన్నయగు అకాసురుని పూచినవాడికృష్ణునిగదా వీని నెట్లుచూచుదమాట్టింపవలయును. అదిగాక కంఠమహానాదముగూడ యీ కృష్ణు నెట్లుచూచుదనలయునని యుజ్జ్వలించునన్నాడు అదిగో గోపాలకు లందరును గోసంఘమును దోలుకొని వచ్చుచున్నారు గావున నేను వీరల మార్గంబున కిడ్డమై సర్వాకృతిని గణించియుండి క్రొత్తగెడగాక అనంతరము కృష్ణుడు రాకమానడు అప్పుడెవరినాడు శుభమున మ్రొగి నాయన్నను జంపినవగ దీక్షుకొనియెవగాక (అనిపోవును) తెరలో చూడండిరా చూడండిరా యెంతోనా.

మ. ఒకవన్యజగదేంద్రు నల్ల దే గిరింద్రోష్ణేధమై దావపా
వకకీలాపరుషప్రచండతర సింహాసంబులలో ఘోరవ
హ్నికరాళాతలజిహ్వలో డ మచలకా హింసింప వీక్షించుచున్
చికటంబై పడిసాగియున్నది పురోవీధిం గనుంగొంటరే.

(మరల తెరలో)

మన కృష్ణుండుంకగా మనల నీ పామెం జేస్తుందిరా రండోని
తలోచెబ్బి వేయండిరా చస్తగిది కొట్టరికి పొడవండి.

కృ—(అలంబించి తనలో) అహా యెంతవిపత్తు సంభవించినది

ఉ. అర్చకు లెల్ల పాము దివి జాంతకుడౌలు లెగ రక్క-చా
నిర్భయు లై యెదుక్క-నిరి నేనగలనంచు విమూడులొచు నా
విర్భవదాగ్రహత్వమున నెగలందమ నెగలందితో
దుర్భరస్ఫూరత్వమున తుంజదిలంతముచోచ్చి రందరున్.

అక్క-టక్క-చా యేమియు నెకరగన నా బాలులందఱును రా
ఘోరరాక్షసునివార బడి కలకట పీఠం నందర విడచియిరి
కేగుట యెట్లు ఎంతకేగిన నెందనే-

చ. పడుచులు లేగలుం గొడి నెకొన నత్తురు తొల్లికృష్ణ పూ
కొడుకుల దేల రానినాచు నీ సక లెల్లకు బల్ల- నేయాన
లొడికద నేడునన్నగియు నోరి పిరికి నొక్కలంకెగా
వొడబడ నేల పసెవిధి యొడక నేయుగడయ్య క్రచ్చిమఃకా.

(మరల తైరలో) ఓకట్టయ్యాయ్ ఓకట్టయ్యాయ్

కృ:—అకట యెట్లు యనపిరలరతింపకండ్ల నేనింటి కేగను (లోనికిబోవుచు)

బల:—అదిగో మాకృష్ణుడు గూడ బోవుచున్నాడు అదిగో సుహాను
ఇకనుండులు గానవుచున్నాడు ఇక నేనిగనుండున్నాడు మోక్ష
యొక్క మాకృష్ణుడు మా మరలగవచ్చునున్నాడు (అంతః పా
చునో) అట్లుగిది కేరవచ్చును ఇక నేనిగనుండున్నాడు మోక్ష
అదిగో కృష్ణుడు బోవుచున్నాడు

కృ:—(ప్రవేశించి) అర్చకులు గుర్తుకొచ్చి పిఠాసుటచున్నాడు

బల:—అట్లుయినా కృష్ణా మృత్యులానిగించుమా!

కృ:—అవునుకాలాకర నుగుచున్నది (గోపాలకులవయపు తిరిగి)

శా॥ ఎండం మగ్గితి రాకటం బడితిరిం కేలా విడంబివఃగా

రండో బాలకులార కూసు గుడుచన్ రమ్యస్థలం బిక్కడి

దండస్తేగలు నీరుదావి యిరినం దంబ్బక ప్తయించున్

దండంబై విహరించుచుండగ సమం పిప్రీతి భక్తీంతమే.

1 గో:—[గోపాలకులు ప్రవేశించి] నుట్టయ్యా నీవుగూ లని యా

చేలకు లని కాం తెగితిని కూకుండగా అతిమోదా అవునూంది

శ్వంపి కావలిప్పండిరా ఒరే బసవన్నా నాకూడు గిన్నియి
లాగపడేరా.

2 గొ:—గిన్నట్టకురాకురా గిరాశెయ్యేసి. అడిపొగరు మోదులుతాడి

1 గొ:—ఒరే గిరా శిశావంతు మాముసలమ్మ నిన్నాసన్నాగూడా
సంకేత్తుండు.

బల:—అదిగోరా నిగిన్న కాసుకో వదిలి మెడుతుండా [బెదిరించును]

1 గొ:—అమ్మయ్య ఆలాంటివని సెయ్యబోక నేనొత్తుంరా నుండు.

[పరుగెత్తి వెళ్ళి తెచ్చుకొనును]

3 గొ:—అడిపొగరు మాబాగా గుదిర్చావురా,

4 గొ:—ఏకకోళాలు మాని కుళ్ళుదినంసిరా అడుకుండాము.

(అందరును గిన్నెలు ముద్దుపెట్టుకొని) కట్టయ్యా కూళ్ళ దిని
యేడమనా అడుకుండామా.

కృ:—అలాగే అడుకోవచ్చును [రామునిపంకదిరిగి] అన్నా! మనము
ఇక్కడ తిందము రమ్మ (కృష్ణ బలరాములు తినుటసభిననింతురు.

1 గొ:—ఒరేసూరన్నా మావాళ్ళియాల ఊరగాయయెయ్యబంపరచి
పోయిపట్టినారు. నీవగ్గిరుండు కా తిన్నాయాయాల.

సూ:—అయ్యబాబో నాకేరాలదు యింకోరెండు ముక్కలున్నా
యే. రెయ్యగలను. (అని గిన్నెతీయును.)

2 గొ:—మనలోమనం చద్దుకోపోతె యెలాగరా అమ్మట్టకూడు యేలా
తిన్నాడా? యెవళ్లదగ్గరేనా వుంటు కాసెట్టండిరా.

3 గొ:—అందరిదగ్గిరా ఒక్కొక్క ముక్కేవుందిరా రెండుముక్క
లుంట ఒకటి పెట్టొచ్చుగాని ఒకటేవుంటు యెవడిస్తాడా?

బ:—ఏరేయి సూడండిరా సూరన్నదగ్గర రెండుముక్కలున్నాయిరా.

4 గొ:—మనమాట్లిన అన్నంలో కప్పెడుతుండాడు సూడండిరా.

2 గొ:—ఉంటు ఒక ముక్కే-ట్టరా.

సూ:—నిన్న పంపుకున్నట్లు లేవురా ఊరగాయముక్కకే అబద్ధం
అడతావరా ఒట్టు.

4 గొ:—నేనిస్వము చూపెడతాను రంజిరా.

(సూరన్నచుట్టు అందగుజేరి యెతకంజిరాంయెతకంజి అందుకు)

సూ:—నాగిన్ని ముట్టుకున్నారంజి సూసుకొంజి చేనని శిష్యులారంజి
యినమట్టంజి.

2 గొ:—అయినా వేం సేతాడో సూదాం నువ్వెట్టి గిన్నట్టుకోరా.

బ:—సూరన్నా ఆడికోమక్కంజి. వెట్టసూడదంజి.

సూ:—మాఅవకాయవంటి మంచావకాయ యెక్కడా చేనని నాకు
దిన్నాడంజి రోజు దెమ్మంజి.

బ:—ఈయాలకి అక్కటో దాచినముక్కెట్టరా (అని నెప్పట్టు
కొనును)

సూ:—నాగిన్నె నిన్నెవ్వడు ముట్టుకోవన్నారం (గెంజున)

బ:—నీకూడేం బట్టుకొని పోయినానా వేంజేసి (మరలగెంజున)

సూ:—నాగిన్నందుకొని నీ నన్న గెంజుతావురా (వీపుపై చీరచును)

బ:—యెంతదెబ్బగొట్టే రామూ తిరిగి బోగ్గి చూడు (అని కయ్యచును)
యిరివును మల్లయుద్ధము సేయుదును.

2 గొ:—? చే యిదే చమయంరా.

3 గొ:—యదిగోరా అన్నంకోప్పెట్టాడు పీసించుచును.

2 గొ:—ఈకెంజోమక్క యాళాబాళయిరా వసం గూడ కో
చూద్దాం

3 గొ:—మరి ఆడికో.

2 గొ:—ఆమాట సూసుకుందాం తెమ్మ అడిగికోని చున్నది అప్పుడు
రోయి మాబాగా వుంది అడిగో నేటికానని మాటలం పట్టా.

3 గొ:—నా సొమ్మేం బోయింది.

4 గొ:—అక్కల్లా దెబ్బలాడుతూం పి యిడిపించేంరా.

(అందగుజేచి వారలను విడిగెంతును)

సూ:—నన్నట్టుకోకంజి యిడిసి వెట్టంజి ముక్కుమీద గుడ్డతాడా
యిడిమిండా మొయ్యో.

బి: - అదియేసి పెట్టమంటే ఎవరేంటిరా ఎంకోమూలు కావాలిగా
కూడు ర నీయింకిరా.

నూ: - కొంచెముగాని లేదుంటికాడి కెల్లా నీ ససినెప్పా

బి: - ఎక్కడింత నెప్పావు ఎకసెవతావు బాగ్గత్త నామీదకోచ్చా
పంకి ముక్కు లిరుగ నీ ప్నేల్లా.

నూ: - తందుగానిలే మా అన్నతో నెప్పాచం పీడసిరి

2 గొ: - ఊరుకోండిరా కూళ్ళునిగండి.

బి: - నాగిన్నేదిరా!

4 గొ: - ఎదిగో అనియిచ్చుచు.

బి: - (గిన్నెచూచుకొని) నాపచ్చ చేదిరా యెవడా తీసికోడు నెప్పండి

2 గొ: - అదావాయముక్క - నీవచ్చడి గూడా దెబ్బలాడుకుని పారి
పోయినారా ఎత్తకోకిండి.

నూ: - నారెండానకాయముక్కలూ దొడ్బేసినారు.

బి: - అలాకానలపిండే.

నూ: - నీకూ అంతే లే.

1 గొ: - మీరెద్దరూ దెబ్బలాడుతూంటే యెవడిో తీసుకోతీన్నాడు
గావాలి.

బి: - అందరిన్నెలూ చూచి పదిగో (వనుకకు గెంటి యీడుతీసుకు
దినాడు నీబాబుగారు వసుకున్నావా యేం.

3 గొ: - అబ్బాకాయముక్క - అదీ-పచ్చకాడికి నీబాబుగారి వసుకు
కూడా అలావక యు అడుగిమీ పోచ్చుడి పేదగ్నాకు గెంటి
ఎంటే మాటచక్క-మీ కుంకుదిచూక సకూనానం వేవతానెలు

నూ: - అదానా

బి: - నాపచ్చ పచ్చ

4 గొ: - నూసారా చూడలి.

2 గొ: - యీవంద సోదిక సిగ్గు సలొకటి యేసుకోండి (అందరూ
తలయొకటిదెబ్బ బసవన్నను గొట్టుదురు)

నూ: - గంతుచేయుచు నన్ను గొట్టినందాకు బాగయింది ఇంతేఈడిసిచ్చ

2 :—కీటయ్యోయ్ ఈళ్ళ బాదేత్తున్నారూ చూసేవా.

కృ:—వారిని వీడిలికెట్టిండి [వదలివేయుదురు]

కృ:—2 వదలగా యెండుకుగొట్టిగారు నిన్ను.

బ:—అక్షయ్యో గానకాయముక్కలుండ ఆక్షికోక ముక్కెయ్యమని ఆక్షి
గొట్టికొన్నాను అవలంగా నావచ్చు దొక్కోన గొట్టేదాను.

4 గా:—ఆక్షి గొట్టికొని ఆక్షిని గొట్టావా లేదా.

కృ:—అక్షిదొరికెచ్చి యిద్దరూ గూడా తినండి నేనుగూడా ఇద్దరూ
(యిచ్చుచు) (అన్నపం యిచ్చుచు సూర్యుడు)

కృ:—గోపాలకులారా!

మ. పినుహో బెళుకులారా కేళిపు లటవీ వీధిన్ హళహళ నిమం
జనుయెక్క గొంతులు ఘోషించిననరతోత్సాహంబుతో నెందరూ
రెండో యేమయ్యెనో కూర్జరజంతువులచే నేయవలం బొందెనో
గిని తెత్తునో గురువుండు చిల్లి కొరత ల్లాకుండ మీరంబునో.

(ఇది అంబు ఆక్షివిలోకి పోవుదురు) [తెరవకును]

రంగము—(యశోద విచారముతో నుండును)

య:—అక్కటా యాదింబున నేకో నామానన మాంజోళగాయ
యత్తమె యున్నది విచారమునకు హేతువు గానరాదు. ఉదయ
ముననే గోపాలురతో గలసి యడవి కేరణగోపాలుండితవరకు
రాలేదు ఎన్నడును నింతయాలస్యము చేయువాడు గాను
ఏమి కీడు మూసినదోగదా హా దైవమా నా ముద్దుకుర్రును
జూపి రక్షింపుము కదా అన్నియు దుర్నిమిత్తములే గాననచ్చు
చున్నవి ఏమి కానున్నదో గదా అటుగో గోపకుమారు లిరువు
రీరంకతో పరుగెత్తించుచున్నారూ వారిని గనుగొనియెడ గోపా
లకు లిరువురు ఒకర్చును పరుగెత్తుకొని వచ్చిలిలుతును.

(నాకలనుజూచి) గోపాలులారా యంత యుయాసముగా వచ్చితిమేమి?

గో—ఏప్పుడు నూనెకుందురు.

య—ఏమరా? మీరేచ్చుచున్నారూ కారణమేమి మాకృష్ణుడేడే

2 గో:—యశోదమాత్ర (యని గట్టిగా నేడ్చును)

య:—(కోర్కెతో) మాకృష్ణుని కేమి కష్టము గల్గింది. చెప్పినాయనా

2 గో:—(కోర్కెతో) అమ్మా నేమనిచెప్పినదలము మేము తొలగియున్నదిని యముగానని కొడుక ఆడుకుంటున్నాం ఆడుకుంటూ ఆడుకుంటూ వ్రుక్షగా మాకందరికి దాహం అయింది ఆపశంగా ఆనదికొడు పెళ్ళి నీయ దాగేశాం అక్కడనుంచి మేము పొన్నెదెలియకుండా పడిపోయినాం కుట్టచూర్తయ్యి దేంజేసాడో పుష్కలైనదని బతికించాడు.

యశో:—(అనురథా) తరువాత నేమిజరిగినది.

2 గో:—దేం జరిగిందా కుట్టయ్యా యీ పాత్ర కింకెళ్ళిపోదాంరమ్మ న్నా చూ పులికిందా యెంటి యీమడుగులో పామున్నది దానిని లేవగొట్టి కొత్తానని చెప్పాడు మే మందరము పొద్దు దొడ్డు కుట్టయ్యా యని యెన్ని కేకచేతున్నా మాట వినుపించుకొనకుండా.

ప. కటిచేలంబు బిగించి కించమున జక్క-ంగొక్క బిందించి దో
కట్టనందెప్పలన మూచించి చరణ స్పందనలు గీలించి
తక్కుట శాఖాగ్రముమీనుండి యుదికె గోపాలసింహంబు ని
కటమూర్త్రీయహ్రిందంబులో గుభగుభ ధ్వానంబనూనంబుగన్.

య:—ఆహా కుమారా యెంతవని చేరితివి. తరువాత నేమిజరిగినది.

1 గో:—కొంతసేపటికాకా మగని నేలే లేకు. అప్పుడు పెద్దచా మొకటి బయలికొచ్చి

శా. బాలుం దొక్క-డు పేడునామడుగువి శాంతతోచ్చలక్ష్మి-ద్ద క
ల్లోలంబై కలగ న్నవించె నిటనే లోనుండ జూడండు ప
క్కిలాభీలనిశాలదుస్పహవిషా గ్ని జ్వాలలన్ భస్మమై
కూలం జేసెన నేను లోకులకు గాకోవంబు కిపింపగన్.

అని మన కృష్ణుని చుట్టేసుకున్నది

య:—కటకగా యెంతటియవస్థ సంభవించెను. హతిననూ

కం: కట్టా కూరభుజంగము

కట్టలుప నిన్నుంగరువఁ గంపించితివో

తీట్టితివో పాపపువిధిఁ

జట్టి మముం దలంచి కాద బలవంచితివో.

గోపాలులారా ! యింక నేనెటు నెలువఁజాల మాకృష్ణు పుష్పయెడకఁగొని
పోండు. అలస్యము చేయకుఁడు బారి చూపును.

గో:—ఇటు ఇటు (అండరు పోదురు)

[తెలయై తగా కరిందీమమమమ సమమ సమమ స గాలానికృష్ణుడు
గనబడును. యశోదగోప లును పశ్చిమేంద్రులను]

గో:—అమ్మా ఇటుఇదిగోచూచుము అమగో మనకృష్ణుడ (మమమమమ
విశ్వేశ్వరుడ యుగ్మము చూచుము అపరికిత చూపును.

య:—[చూచి దుఃఖమౌ] నాతండ్రి నామమమమమ గాకృష్ణుడ అదే
మి అట్లుండెడివి. తండ్రి వారరబ్బము నిన్నొక్కప్పుడొనెనిచ్చినదా.

స. ఎదురు వచ్చినఁ జాల నెదురుగాఁ జనుదెంతు

నెదురు వచ్చిన నేడ దేల రావు

చూచినఁ గృపతోడఁ జూచుచుండువు నీవు

చూచినఁ గను విచ్చి చూడ వేల

డాసిని నది లేక డాయంగి ఎత్తువు

డాసిని నేటికి డాయ విడిట

జుని నో యనిఁ చెలరేగి పలుకుదు

విది యేమి చీలిన నెరుగ కుంట

ఆ. నె. తెలపు నేయునంత దలపోయు చుండువు

తలపు నేయనేడు దలప వకట

నే యశోద నయ్య నీకూర్మిదల్లిని

జూడ వేమి మాట లాడ వేమి.

అక్కటా పాపపువిధి యెంతదలవెట్టినదిరా తండ్రి

కం. పన్నగము మమ్ము గరువక

నిన్నేట్లు గరిచెకుట్ట నెమ్మ గల్గి నీ

పున్నచు మము రక్షింతువు

నిన్నుకొ రక్షింప లేము నేరము తండ్రి.

ఆమడువులోని కెందుకు దిగితివిరా తండ్రి సీమితు, లేకగోపాతుని
నీకె యెదురు చూచుచుండెడి.

ఉ. చూడనదేమి గారవపు చూపుల మమ్ము శిచిగ్రాహితోడి మా
చూడ నదేమి మమ్ముగ నందెలు పాదములందు మోయి నే
మిడి నదేమి నిర్లభము లవ్వల మోగెను గోపకాపిణి
చూడనదేమి శత్రులకు గోపకమార వరేణ్య చెప్పుమా.
తినునూ సహుగుపలుకు లాబక్రపకంప నే యిదిచుటయెట్లు

స సమ్రాజుని చిలచి హేమయినం జెల్లుమా యని పెట్టుకున్న
నల్లరి సముద్రావస్థకు రా నుంక తండ్రి

స. సోపదంభి బులు సవలత బొందిగ

నెలమి భావిండువా లెవ్వరి

కరిచరణదుల కిలిమి ధన్యత నొంద

నెగిరి పైబ్రాకువా వాలెవ్వరింక

నయనయుగ్మములు న్నతిః గృతార్థములు గా

నవ్వులు చూపుగా నన్విత

నహాలు గొరిన నీగోరె గాంబు

యెడఁ బరికండు వా లెవ్వరింక

గీ. తండ్రి సీను సర్వ దస్థుండనై యున్న

నిచట మాకుఁ ప్రభువు లెవ్వరింక

మరిగి పాయలేవల మాకు నీతోడిడ

లోక మీవులేని లోకమేల

(బలరాముఁడు వెనుక బయలుదేరివచ్చి) అమ్మా విచార మువీడుము.

మనకృష్ణుని కేమియు భయములేదు. ఆతడాదిగా రాయఁబండు

గాని మనుష్యమాత్రుండుగాను అదేచూడుము.

చ. వెలు మర లేని మేటిబల వీరుఁడు కృష్ణుకుమారుఁడొక్కఁడే.

ఒకచి ఖగెందుఁచందమున జక్క-సదౌడల నట్టి కన్నులు.

జోటకొట దుర్విషాచలము గొట్టిలుచుండగ నెత్తివీలతోఁ
జిటజిటద్రిప్పి నైచెంబరి శేషితదర్పము కూరసర్పమున్.
యశో:—చూచి అహ ధన్యురాల ధన్యురాల.

ఉ. ఎట్టితపంబు చేసెనొకొ యెట్టిసుకర్మములాసరించెనో
యెట్టినిజంబు వలెనొకొ యిధ శి పూర్వభవంబునందు ము
న్నెట్టిమహానుభావులను నెన్నడు చేరువగాని నీవు నే
డ్డివి వినోదలీల దల కక్కి నటించెద నీశణ్డంబుపై.
(అప్పుడు నీటనుండి నాగాంగసలు ప్రవేశించి తండ్రి) దేవాది దేవా
లక్ష్మీకళతా) పురాణపురుషా (నమస్కృతు లొనర్చి)

శా. బాలుం డీతడు మంచివాడనుచు జెప్పె నాముకూర్చుండుమ
శ్శిలుం డౌటయు నైన నేముసుభగ శ్రీభాసి నైభవ్య దు
ష్టాలంకారము బొంద నోడెద మనా ధాలాసమాలింపవే
చాలున్ నీపదతాడనంబు సతిభి క్షుంజెట్టి రక్షింపవే.

అప్పుడు కాళింగుడు మనుష్యరూపముతోపచ్చి కృష్ణునిపై నమస్కరించి

క. నాపుణ్యమేమి చెప్పచు
నీచాచరణంబు గంఠి నే ససకాదున్
నీపాదరసము గోగుచు
రేతదనుం దున్న నై స నిటమేలు హరీ.

కృ:—ఓయీ నాగారాజా నీరక్షించితివి గాని ముంగు

నీ నా
నాగారాజా నీరక్షించితివి గాని ముంగు
నీవును నీబాంధవులును
నీవనిరలు సుతులు జనుడు నేడంబుదికికా.

(గాగులు పోవుదురు)

కృ:—యశోదకడకువచ్చి అమ్మా పోదము రండు.

యశో:—హ సముహ సముగచ్ఛతండ్రి యచ (కొలిచుకొని శిశు
వ మోహ్యము)

బ—పోదము రండు. (ముంగు నిష్క్రమించును) [తేరవడును]

కృష్ణ లీల

పంచమాంకము

(విరిహ-ముఖ^{శీ} రాధ ప్రవేశించును)

రా: — అక్క-టా ఈవిరహాలాపమెట్లు భరింతును. అదిగో అప్పుడే పుట్టి
మునిగినట్లు

నీ. విటసేననై దండు వెడలెడివలలేని
గొల్లపై హేమ కుంభ మనగః
గాముకిధృతివల్లి కలు ద్రంప నెత్తిన
శంబరాంతకుచేతి చక్రమనగ
మామిండు పాంధుల నాటవులు గాల్పః
సూచ్చిననిచ్చుల కుప్పయనగః
విరిహాఃమృగముల వేహాడ మదనుండు
దెచ్చినమోహన దీపమనగ

గీ. వింతనునుపు గల్గి వృత్త మెయరుణమై
కాంతిలో జక్కోర గణము లుబ్బి
పొడుపుగొండచక్క- బొడిచె రాకాచంద్ర
మండలంబె గగన మండలమున

అక్కడ యెక్కడనుంటివి. ఈమారుండు క్రూరుడై మేనమామ
తో గలసి నన్ను చూపించుచున్నాడు. దీక్షకునావయోనిధి తమ
దర్శనంబెచ్చి రింపుము.

సీ. నీయగరామృత నిర్మరంబులు నేడు
చేరివాడేరపై జలుకుకున్న
నీవినాలాచిత నిర్మలవత్సంబు
చికురబందంబులఁ జేర్చుకున్న
నీకృపాలోకన నివహంబు మెల్లన
నెమ్ముగంబులమీద నెరపకున్న

గీ. నీ నవీనమాన నీయసల్లాపంబు
కర్ణరంధ్రాదిశల. గప్పకున్న
నెట్లుబ్రతుకుధాన మెంధుజేరెడివ ర
మాధిప నిసగఁ దగదె యాడుకుయులు.

హాకృష్టా యీబృందావన మంతయు దిరిగి తిరిగి వచ్చుచుంటిని.
ఇంతకునాపై దయచూపకుండుట న్యాయమా. చిన్నతనము
నుండియు నాయందెంతో యనురాగమును జూపుచుంటివిగదా
అయిన నీమల్లియుల నడిగిచూచెద (మల్లిపాదలదగ్గర కడిగి)

ఉ. నల్లనవాడు పద్మనయ నంబులవాడు కృపారసంబు కైః
జల్లెడువాడు వశాణివరి నర్పితపింఛమువాడు నస్వరా
జల్లెడుమోయువా. డొగడు చెల్వల మానధనంబు దెచ్చుకో
మల్లియలార మీపాదల మాన లేడుగదవ్వా నెచుకో.

మీరలిప్పుడు మానాడుకోజలా కొద్దికాలములో మీపాదల రము
గును అయిన నీవొక కేగి వెళుచు గాక [లోలికిబోవుచు]

(ఇంకొకనంకనాండి చూడక ప్రవేశించుచు)

హాకృష్టా నీవే నా ప్రాణము. నీవే నా జీవితము నీవే నా దైవము
యింతదేయి నీవే నా రక్షణము. నిన్ను విడిచి యొక్కరిముగ
మయిన గడువజాల రమ్ము. ప్రియపయి కనబోవుము కాగలి
యమ్ము ఈ తాపమింక భరింపజాల...ప్రేమ.

సీ. ఈపంచబాణాన్ని నేమిట నొచ్చుము
నిమంజుఖాగ్వ దృష్టి నెగడదేని

నీమన్మథాంబోధి నేనోన్మగడనము
 నీదృష్టి నావయ్యె నిలువదేని
 నీచిత్తజద్వాంతి నేనొక చావును
 నీహాసచంద్రిక నిగుడ దేని
 నీవర్చకజ్వర మేభంగి నడతుము
 నీనవాధరసుధ నింపవేని

ఆ. నె. నెట్లు నిర్వహింతు మేలాగు మాలాగు
 కరుణ సేయ వేని గదియలేని

మరుఁడు నిర్దయుండు మననిచ్చు సేయ శో
 దాకునూరయువతి చైర్యచోర.

అదిగో వేణుగాన మావంక వినులవిందుగా వినుపించుచున్నది.

వెదకి గనుగొనియెనగాక (లోనికీబోవుచు)

(కృష్ణుడు ప్రవేశించి) అదిగో గాకొరకయి గోపికలు పలవించుచు
 వనమంతయు దిరుగుచున్నారు. ఇక్కడనుండి గనుగొనియెనగాక

(యిటునటు దిరుగుచుండును) తెరలో రాధ.

సిరికిచుదార చిహ్నములు సేయ భవచ్చరణారవిందమున్

సరసిజనేత్ర నాతపము సంపద దేలి నెట్టకేలకున్

మరలగ లేదు గామగని మాటలనొల్లను పద్మగంధమున్

మరిగినలేటి యన్యరుసు మంబులచెంతకుఁ జేరనేర్చుచో.

హాకృష్ణా యీదీనురాలను రక్షింపుము.

కృ:—అదిగో మారాధ - నామగని మాటలనొల్లను పద్మగంధమున్

(రాధప్రవేశించి) అదిగో గాకొరకయి గోపికలు పలవించుచు
 వనమంతయు దిరుగుచున్నారు. ఇక్కడనుండి గనుగొనియెనగాక

యిన్నాళ్లకు నాతపము సంపద దేలి నెట్టకేలకున్

కృ:—(దూరముగానదిగి) రాధా యేముది.

శా. మేలా నీకు భయంబు పుట్టనుగదా మేమందకు నిహంశా

దూలానేకప్రముర్యుల్ గెల్చెడిహారంబు లేలెందులే

యేలా వచ్చి వీనిశాస మయమనిచ్చోట వర్తితులే

చాలు జాలులరంగి పేగ చనుమొ నుప్పలలో మందపాక్ష.

యశోవ్రతశ్రీమణి నెన్నగెన హరింపవలదా

రా:—నీవెట్లుండబడియే గదా మామనంబు లెట్లు మాంబోయినవి.

కృ:—నే నెట్లుండని నీవనినవాడే నా గొప్పదా.

రా:—(నవ్వుచు) అందరివలెనే యున్నచో నీకోస వత్తుచు,

కృ:—అందరికన్న నావద్దనున్న విశేషమేమి.

రా:—విశేషములు చేరకొనితేవలయునా నీరూప గును నీసహాయము
కారణములు.

కృ:—అందరికన్ననే సందమయినవాడనా.

రా:—చూచుకొనరాదా నాచేత చెప్పించుట యెందులకు.

కృ:—చూచుకొనుట యెట్లు?

రా:—చూపెదనురమ్ము.

కృ:—ఎట్లు!

రా:—(దగ్గరగావచ్చి సరసనునిలిచి) ఇప్పుడు చూడుము నాకన్న నంద
ముగా నుండివా లేవా?

కృ:—ఇంతమాత్రముచే నాకెట్లు దెలియగలదు.

రా:—(ఇట్లని ముద్దుపెట్టుకొనును)

కృ:—ఇంతలోనే నేసందగాడనని యెట్లు తెలిసినది.

రా:—కృష్ణా నీవంధగాడవు గాకున్నచో నేనేల ముద్దుపెట్టుకొందుచు.

కృ:—ప్రేమచే పెట్టుకొన గూడదా.

రా:—సుందరుడవు గాకున్న ప్రేమయెట్లు గలుగును.

కృ:—మహా దాకంఠనామోము తల్లిప్రేమ పోవునా.

రా:—తల్లిప్రేమకును కారణలప్రేమకును సంబంధములేదు.

కృ:—అగ్రరాత్రీమన వచ్చుట తప్పగాదా.

రా:—తప్పే యయినచో నీదేయని చెప్పలేదు.

కృ:—చం. ఇలు నడి సున్న నేని పృథ దేహుసేసిగ్గుచు జంపి యే తమా
మల నెరించి సోనచుల మానము సూరలుపుచ్చి తల్లిదండ్రు
జుర్రులకుచి మాన్చి బంధులకు రోతయొనర్చుచు జారవాంఛలన్
నెందుల నీకృప లిదియు నెత్తుచు పులు కులలు ముట్టుచు.

రా:—కృష్ణా నీ వెరుంగని దేమిగలదు.

పతులక బిడ్డల బంధులన్ సతులకుం గాటించుచు ధర్మవ
దతి నీవంటివి దేహధారిణులకు పర్వజ చింతాపుమా
పతిపుత్రాదిక న్నామమూర్తి వగుచుక బాసిలు నీయందుండ
పతిపుత్రాధికవాంచలక సలిసి సంభావించు టన్యాయమే !

అది గాక

నీ: నీపాదకమలంబు నెమ్మి దగ్గర గాని
తరలి పోవంగ బా దములు రావు
నీకరాబ్జంబులు నెరినంటినఁ గాని
తక్కినపనికి హస్తములు చొరవు
నీవాగమృతధార నిండఁ గోలంగఁగాని
చెవు లన్యభాషలఁ జేరి వినవు
నీసుందరాకృతి నియతి జూడఁగఁగాని
చూడ వన్యంబులఁ చూడ్కి కనలు

గీ. నిన్నె కాని పలుక నేరవుమాజిహ్వా
లొల్ల ననుచు బల్క నోడనీవు
మామనంబు లెల్ల మరలించి దొంగిలి
లేమి సేయువార మింక కృష్ణ !

కృ:—(తనలో) ఆహా ! గొప్పచిక్కే కలిగింది.

చం. వనితలు సన్నుగోరి యిటు వచ్చిరి యింక గొరంత లేదు మే
నొనరు సమస్తజంతువులు నోలిక్రియంబులు గానె నాకునై
నను నిలువంగఁ జూలదు న నాతనధర్మము లాచువారికిక
గెనిమిటులన్ భజించుటలు వెద్దలుచెప్పు చుండు రెల్లెడక

(ఆలోచించి) ఔను వీరలకు పూర్వజన్మంబున నాచే నగం
బీయంబడెనుగదా అంగుచే నీ దోషము వీరలకు లేదు.

రా:—మనోవల్లభా యే మాలోచించుచుంటివి.

మ. అకటా నమ్మితి మేము కూరుడని వెరాశించి మాయండ్లలో
సకలవ్యాపుల పీఠ నీపదసహజంబు లర్పింపఁ జ

క్కక యేతెంచెలి మింఁకుఁ డెఁజ్యుఁడు మముఁడొనఁజ్తుఁం గాంచుపో
లికఁ గానం దగు గావవే విడువ మేలే కాంతలన్ భ్రాంజలన్.

గోపాలబాలా స్త్రీహత్యాపాతకమున కొడిగట్టకుము.

కృ:—(తనలో) ఇంకను గొందరు వచ్చుచున్నారు ఈమె నింతటితో
సంతోషపరుపవలయును. (తెరవడును)

[చంపక ప్రవేశించి]

ఉ. అంగజు నైన జూడ హృదయగముడై కరగించువాడు శ్రీ
రంగదురంబువాడు మధురం బగువేణురసంబువాడు స
న్నగంజపువ్వుదూపులకు నగ్గము జేసి లహరలుంగనా
రంగములార మీకడకు రాడు గదా కృపనుంచి చూడరే.

(తెరనుండి వచ్చి)

మీరేల చూపుదురు యెవరియవస్థ నారే యనుభవింపవల
యును హా మనోహర కృష్ణ మునుబొందుట.

ఉ. అక్కట బంధులు న్మగడు నన్నలు దమ్ములు పుత్రకాదులన్
నెక్కొని రాత్రిపోకుఁ మన నీమృదుగీతరవంబు వీనులన్
వెక్కసమైన వచ్చితిని వేగమె మోహము నొంది నాథ నీ
వెక్కడనుంటివో యెరుగ నీక్రియ నిర్దయు డెందుఁ నల్గునే.

(వెనుకనుండి కృష్ణుడు ప్రవేశించి తనలో ఈగోపికలకోరికలు దీర్తునని
మున్ను వరము లిచ్చియుండుని గావున తప్పదు.

చం:—(వెనుక దిరిగి చూచి) నాథా మనోనాథా నీకొరకై యింత
వెదకుచు దిరుగుచుండ యింతనిర్దయ నహించుట న్యాయమా.

కృ:—కాంతా యింతయర్థరాత్రమున నొంటిగా నిట్లు బయలుదేరి
వచ్చుట దగునా దీనివలన నెన్నియాపదలు గలుగునో తెలుసా!

నీ. బ్రాణేశుఁ డెరిగిన బ్రాణంబుసేకు దెగు

దంపిండు సెరిగిన ఛరణవిభుడు

మామ మెరింగిన మనునెల్ల జెడిపోవు

దలవరి వినినను దగులు సేయు

తలినంజురి లెరిగిన పల్లెనైన పండుమ
 రేలా లెరిగిన నెత్తిపొడచు
 నాత్మజు లెరిగిన నాదరింపరు చూచి
 బంధువులెరిగిన బహి యొనర్తు

ఆ. నె. రితరు లెరిగిరేని నెంతయు చుల్క-గా
 జూతురిందు నందు సుఖము లేదు
 యశము లేదు నిర్భయ నందమును లేదు
 జారుచేరఁ గడు చారుముఖికి

గావున మీన లు నెంతకుకొనుచుండురు వేగనింటికిఁబనుము సాహ
 సము దగ .

చం:—కృష్ణా ఆహారామాలోచన లేకుండ వచ్చితినిని దలంచెతివా?

కృ:—ఆలోచించి మీ వచ్చినచో నీచాటికి వెనుక కరుగుము.

చం:—ఎందులకు .

కృ:—సుఖిలత్వము గాపాడుకొనుటకు !

చం:—వెనుక కరుగనిచో పతివ్రతనుగానా ?

కృ:—పరపురుషుని గోరినచో పాప యనిలెందుకొనరా ?

చం:—గోరినచో స్త్రీయగుదును.

కృ:—నేను పగుడచుగానా ?

చం:—కావు !

కృ:—ఎందువలన ?

చం:—సర్వభూతాంతర్యామి నగుటవలన.

కృ:—అయినంతమాత్రమున నేపరుషును గాకండు తెట్లు ?

చం:—పరుడవయినచో నామనంబు నీయందొవగులదు.

కృ:—ఎందువలన ?

చం:—ఇదివర కెన్నడైన నెంతమందిని గనిన నామనంబు చలించెనా?

కృ:—ఇన్నడేల చలించినదియును !

చం:—నీవు గామచోనాధుడ చలించెదా ?

కృ:—నీమనంబునకు వచ్చిన సరియగుగా ?

చం:— నామనం బన్యదా యెన్నడును చరింపను అందుచే సరియని యెంచితిని.

శ్రీ:—పరులకు పని యని దోషవలదా !

చం:—ఇతరులకు తోచకున్న నష్టమేమి ?

శ్రీ:— నష్టముగాదా జారకాంతయని నింద బొందవలసివచ్చును.

చం:— లోకులు కాకులువంటివారు. మంచిపని చేయుచున్నను చెడ్డగానే భావింతురు అట్లనిమానకుండురా.

శ్రీ:— నీకాంతుడు విన్నచో నేమనును.

చం:—నాథా యేల నన్నీప్రశ్నార్థములతో వేసెదవు. నీవే గాదైవమనియు నీవే నాకిహపర సాధన మనియు నెంచియుంటిని. ఎంత సేపీవృధావాగ్వాదము. నిన్నుగపకుండ నరనిముసమయిన నోర్చి యుండలేను అదిగాక నాపతివిన్నమాత్ర మేమగును.

మ. మగున ల్చిక్కరె తొల్లివల్లభులకున్ మన్నించి తద్వల్లభుల్
మగపంతంబు తలంపరె తగులము ల్మాపాల నే పుట్టెనే
మగవా రారెడుమాటలే తగవు నీ మాట ల్మనో జాగ్గిచే
బొగులంజాలను కౌగలింపుము ననుం బుణ్యంబు పుణ్యాత్మకా.

(కౌగలించుకొనబోవును)

శ్రీ:—(తొలగి) కాంతా !

శం. ధ్వనాకర్ణన దర్శన

గానంబున నాతలంపు గల్గినఁ జాలున్

బూనేదద గృతార్థత్వము

మానవతీ చనుము మరలి మందిఁ గునకున్

చం:—ఇంతసేపాలోచన చేసి చెప్పినది ? చాలు చాలు

నీ. కుండలదీప్త గడమును కుంచితకుంతలసాలమున్ సుధా

మంజితప్లవాధరము మంజులహాసవిలోకనంబునై

యుండెడఁ ముఖంబు గని యుండగవచ్చునె మన్మదేక్షతో

దండివిమంక్తి బాణముల దాసులమయ్యెన మాదరింపవే.

[అని కౌగలించుకొనుచుండ తెరవకును]

(తెరయెత్తగా గోపగోపికాసంఘము నిద్రించుచుండును చుట్టును దావాగ్ని ప్రజ్వలించుచుండును)

1 గా:—[లేచికన్నులు నలుపుకొనుచునుండునకుచూచి] అయ్యబాబో యిదంతా తగులసిపోతుంది లేవండరో? లేనండి ఒరేపుల్లన్నా ఒరసరేన్నా ఒరే సూరన్నా లెండిరా లెగండిరా సచ్చిపోతాం సచ్చిపోతాం లేవండి మీనిద్ర తగలెయ్యా లెగండిరా లెగండీ.

2 గా:—ఇంకొకప్రక్కకుదొర్లి యూషిషఃనగింతలు తగలెయ్యా కాస్తే పయినా కునుకోనివ్వడు.

1 గా:—ఓరి నీనిద్ర తగలమెట్టా యిదంతా ముడిపోతుందిరా ఒకగడియకు పెద్దనిద్రయి పోతుందిరా లేనండిరా.

2 గా:—(లేచి నలుదిక్కులు చూచి) అవునరోయి నిజమే నర్రోయి లేవండి కార్చి చ్చంబుకుంది అప్పుడే మంటలు మీద కొత్తన్నాయి (వరసనుంచి అందరును లేపును) అందరును లేచి యిటునటు పరుగెత్తుదురు.)

1 గా:—బాబోయి చుట్టూ అంటుకుంది మనం పోయేటందుకు దారే గామట్లం లేదు రా బాబూ

2 గా:—ఈపక్క నుంచిపోవచ్చునేమో సూత్రానుండు (అటునడచి) అయ్యో దేవుడా యెంతగతొచ్చిందిరా.

(అందరును గోల పెట్టుచుందురు)

ఉ:—(లేచి) ఓకృష్ణా! ఆపద్బాంధవా రక్షింపుము. (అని మూర్ఛపోవును)

గా: అమ్మయ్యో బాబయ్యో అని (ఏడ్చుచుందురు)

కృ:—[ప్రవేశించి] గోపగోపికా జనంబులారా భయపడకుడు నేనీ దావానలంబు బోగొట్టెద నొక్కసారి యందరును గన్నులు మూసికొనుడు. (అందరు నట్లుచేయును దావానలము చల్లారును)

2 గా:—(చూచి) కిట్టయ్యా మళ్ళీమూయమ్మకడుపులో బుట్టిన ప్రిడేంది నీమాత్రం యెంతు దయ్యా యిట్టే ఆరిపోయింది యింకరండిరా యింటికి పోదాం. [అందరు నిశ్క్రమింతురు.]

కృష్ణ లీల

షష్ఠాంకము

రంగము, మధురాపురము.

[కంసుడు విచార కోధములతో ప్రవేశించును.]

కం:—(విచారముతో) అప్పుడు చంపకుండ విడిచిపెట్టెనులకు గదా యీవసుదేవుం డింతసని యొనర్చెను. ఆనారదుం డీసంగతి యంతయు నెరిగింకయే యున్నచో నాకేమి తెలియగలదుఅశే దుర్మార్గా వసుదేవా యెంతసనిచేసితివి ఇంటనుండ్రి ఇంటివాస ములను లెక్కపెట్టెతివిగదరా ఆనారదుండే యష్టపడక పోయి నచో నీపాటికి యమసదనమున జేరియుందువుగదా. భీషాపీ నిన్నేమిచేసినను పాతకము రానేరదు ఎవడూరా ద్వారముకడ నున్నవాడు.

భటుడు:—చి త్తముమహాప్రభూ [యనుచు బ్రవేశించును.]

కం:—నీవేగి చాణూరముష్టికలను దోడ్కొనిరమ్ము.

భటు:—(చి త్తము అనుచు నిష్క్రమించును.)

కం:—(అట్టహాసముతోలేచి) ఏమీ నారదుడు వచించిన వాక్యములు చూడ నారామకృష్ణులే నాతోవిరోధమును బ్రకటించుచున్నారట యేమీ.

శా. ఎందున్ నన్నెదిరించి పోరుటకు దే వేంద్రాదులుం జాలరీ
బృందారణ్యమునందు నిప్పుడు మదా భీరార్భకు లామిగో
విందు ల్గొలుచున్నవారట రణో ర్విన్ గంసు నొప్పింతుమంచుం
దర్పంబులు పల్కుచుందురట యీ చోద్యంబులన్ వింటిరే.

(చాణూరముష్టికులు సశ్వరముగా ప్రదేశించుచున్నారు)

చా:—దేవా జయ మగుగాక.

ము:—మహారాజా మమ్ముల బిలువనంపిన కారణమేమి.

కం:—ప్రియ సేవకులారా చాణూరముష్టిలారా విచుండు బృందానన
మున మద్వివిరోధి లగు రామకృష్ణులు పెరుగుచున్నారు వాగ
లనిటకు ధనుర్యాగమునకు రావలసినదిగా బిలిపించెద అప్పుడు
మీప్రతాపములు చూపవలయును.

చా:—(చేతులు చరచుచు) మహారాజా మాకు బిండ్లివంటలతో భోజన
మొనరించినంత సంతోషము.

ము:—మాభుజములతీట గొంచెము తీర్చుకొనునమయము వచ్చినది.

కం:—సేవకులారా !

శా. నిన్నాణంబుగ బోర నేర్తురు మహా వీర్యప్రతాపాది సం
పన్నుల్ మీరలు మేటిమంతముననన్ బ్రహ్మాత్ములై పెంపుతో
మన్నా బలకృష్ణ జెనకునం మర్దించి మత్స్యలికా
సన్నుద్దులు కయుపుజనుల్ పొగడనో చాణూర యోముష్టికా.
చాణూర యంతకన్న మాకు గావలసినదేమి.

ము:—మహాప్రభూ నల్లులను నలిపినట్లు నలిపినయిచెదము.

చా:—ఈబాలురా మాతో మల్లయుద్ధ మొనర్చువారు వారికి కా,
మాసన్న మయినది గాబోలు.

ము:—ప్రభూ మాకు సెలవు దయచేయుదురా

కం:—జాగ్రత్తగా నుండుడు పొండు. (చాణూర ముష్టికులు బోవుచురు)

కం:—సేనకా.

సే:—ప్రవేశించును (కంసుడు నేపథ్యమున)

కం. పశువిన్యాసములు సేయుడు .

పశుసత్వం బ్రియము గాగ గావించిచతు

ర్దశినాడు ధనుర్యాగము

విశదంబుగఁ జేయవలయు విజయవక్తకరకునె.

ఈప్రకారము పట్టమంత చాట బంపుమని సేవకుల నాజ్ఞాపింపుము
మరియు మనయకూర్చు నిటకు దోడ్కొని రమ్ము పొమ్ము.

సేవ:—తమ సెలవుప్రకార మొనరింతును [పోవును]

అక్రూ:—(ప్రవేశించి) రాజా పిలువనంపిన కారణమేమి.

కం:—[లేచి అక్రూరుని చేయిబట్టుకొని] అక్రూరా నాకును నీకునుగల
చిన్ననాటనుండి యున్న మిత్రత్వమునకు ఫలము జూపుకాల
మాసన్నమయినది వినుము.

గీ. నాకు నెరచి సురలు నారాయణుని వేడి
కొనిన నతఁడు వచ్చి గోపకులము
నందుఁ కృష్ణమూర్తి యానక దుందుభి
కుదితుఁడయ్యె ననగ నొకటివింటి.

గానన

శా. అక్రూరత్వముతోడ నీవు మన నక్రూరనామంబు ని
ర్వక్రత్వంబునఁ జెల్లెమైతి సలుఁక వచ్చున్నినుం జేరి నీ
వక్రోధురెడవు మండలోన బలకృష్ణ భీరు లస్మర్వినా
శక్రీడారతులై చరింతు రట యో జం దెచ్చి యొప్పింపుమా.

ఈయుపకారం బొనరించి ధనుర్భాగ మనుమషఁగల్పించివారలనెట్ల
యిన దోడ్కొనిరమ్ము ఎట్లయిన వారలజంపవలయు.

అ:—ఏయుపాయ మాలోచించితిరి.

కం:—అక్రూరా వినుము.

శా. కొండ ల్లూలగ ద్రొబ్బు కొమ్మరతువిన్ గోపించి కోరాడుచో
దండిందట్టి వధకరించునొక వేదండంబు నాయుంట బ్ర
హ్మాండం బై నగదల్ప నోపు బలకృష్ణ భీరులం బోరిరో
ఖండింప డడలెంతదాని కదియుంగా దేనియకూరకా.

అ:—(తనలో) అమ్మయ్యా యెంతపన్నుగడలు పన్నుచున్నాడు.

కం:—మనవద్దనున్న చాణూరమష్టికుల వెరుంగుదువుకదా వారలను
జయించువారీజగమునపోరు వారలప్రతాపంబు నేనెరుంగును

వారిరువురు నారామకృష్ణుల నవలీలనధింపగలగు అప్పుడు మనశః
తృశల్యమునశించును అనంతర మువసుడేవాడు లండరిని జంపిసు
ఖముగా మిత్తులతో రాజ్యపరిపాలన మాచరించుకొనవచ్చును.

అ:—(తనలో) ఓనికీ మృత్యుకాల మానసముగుటబట్టియే యీబుద్ధు
లుత్పన్నము లగుచున్నవి. కానున్నది కాకమానదు [ప్రకాశ
ముగా] రాజా, అట్లునే తీసుకొనివచ్చెదను.

కత:—కొంతమనశ్శాంతి యునది. పోదమురమ్ము. [యిరువురు నిష్క్ర-]
రంగము బృందావనసమీపము. (అక్రూరుడు ప్రవేశించును.)

అ:—(తనలో) ఓకృష్ణా! దేవకీనందనా నీదర్శనాపేక్షచే బయలుదేరి
వచ్చుచుంటిని. దురాత్ముం డునకంసహంతకుడు నీయన్నల
నార్వరం జంపియు నింక మిగిలియుండిరిని నారదునివలన విని
మీయిరువురం జంప నిశ్చయించి మిమ్మల దీనుకరమ్మనినన్ను
బులైంచెనో దేవా లోకరక్షకా సీమామాజాలము నెరుంగ
నెవ్వరితరము (అలోచించి) ఇంతగా ప్రయాణమై యేగుచున్న
నన్ను జూచి యేమనునోగదా.

మ. ఇత డాకంసునిచేత బంసబడిన స్థింసింప నేతెంచినాఁ
డతిదుష్టుండని చూచునో సకలభూ తాంతర్భహిర్మగ్యసం
గతుడౌటం దలపోసి నన్ను సుజనుం గా జూచునో యెట్టియు
న్నతిఁ గావించునో యేక్రియం పలుకునో నాభాగ్యమెట్లున్నదో.
విరోధివద్దనుండి వచ్చినంతమాత్రమున నన్నేల మన్నింపకుండును
సమస్తమునిజనమానసముల నెరింగినయాతను గా చిత్తమెరుగ
కుండునా భక్తుల రక్షింపకుండునా.

(మౌనమునకు నడచి) యిదిగో బృందావనము శ్రీకృష్ణునిచే త్రొక్క
బడిన భూములు గన్నను గొంతపుణ్యము కలుగును.

ఉ. ఎన్నడు నైనయోగివిభు లెవ్వనిపాదరాగ మెంతయున్
గన్నులఁ గాన రట్టిహరి గొగిట జేర్చుచు జెట్టబట్టుచున్
దన్నుచు గుద్దుచున్నగుచు దద్దయు పైబడి కూడియాడుచున్
మన్నన సేయువల్ల బకుమారుల భాగ్యము లింతయొప్పునే.

(ముందునకు నడచి) అదిగో ఆదెసనుండి రామకృష్ణులేగా²లు
నిటే వచ్చుచున్నారు అదిగో నీలమేఘశరీరము అల్లదిగో హస్త
మున వేణుదండము ధన్యుడను ధన్యుడను.

ఉ. ఎట్టితపంబు సేయబడె నెట్టిచరిత్రము లబ్ధ మయ్యెనో
ఎట్టిధనంబు లహ్నులకు నీబడచో తొలిబామునందు నా
యట్టవివేకహీనునకు నాదిముసీంమ్రులు యోగదుష్టులన్
బట్టగ లేనియీశ్వరుని బ్రహ్మమయున్ హరిజూడ గల్గెడిన్.

[రామకృష్ణులు ప్రవేశించుదురు.]

రా: - ఈత డెవ్వరో గదా.

కృ: - పట్టణ వాసివలె నున్నాడు.

అకూ: - కృష్ణా ఆపదబంధవా లోకరక్షకా ధన్యుడనయితిని నీమహి
మల నెరుంగ నెవ్వరితరము మొన్ననారదుండుచెప్పగావింటి.

ఓరామకృష్ణులారా నేనకూరనామధేయుడ నాదిమధురాపురము
కంసునిపంపున ధనుర్యాగము చూచుటకు తీసికొని పోవవచ్చి
తిని. ఆకూరరాక్షసుడు మిమ్ము నెట్లయిన వధింపవలయునని
యాలోచించుచున్నాడు. ఎట్లయినసేమి. ఆదివిరాట్స్వరూపుల
రైన మిమ్ముగని ధన్యముడనైతిస్.

బ- ఆకూరా నీవు మాబంధుసంతతిలోనివాడ వగుటచే మానాఁగిం
గాంచినట్లే సంతోషముగానున్నది.

మ. శుభమే నీకు ప్రమోదిమే స్ఫులకు జుష్టాలకు స్నేమమే
యుభయంబే ప్రజకెల్లగోత్రములు ని త్యాచండమే మామము
క్తభయయుండే వసుదేవదేవకులు ద త్కారాగృహంబందు మ
త్ప్రభవజ్యానిబద్ధులై బ్రతికరే ప్రాణానిలోసేతులై

అ: - దేవా అందరును గుళలులైయున్నారు దేవకీనసు దేవులను మరల
కారాగారమున పంపించినాడు. వారిరువురి క్లుప్తకాలము
కంసుడు ముక్తభయుడై యుడుటయెట్లు అగునకే గదా
మిమ్ములను దోడ్కొని రమ్మని మమ్ము పంపినాడు.

కృ:—అక్రూరా మమ్ములను జంపుటకా మాయందున్నేహము నెర
 • పుచున్నాడు ఎ. తయారోచ నారోచించినాడు వెదుకబో
 యిన తీగపదములకే దగినట్లు మేమును మాతాపితృ దర్శన
 మునకు వేగిరపడుచు నగరప్రవేశమునారోచించుచునేయున్నా
 ము ఆపదుచే మామామ మేలు చేసినవాడే యగును.

మరియు నింకొకటి యడుగ మరచితిని.

మ. నెరి నే డిక్కడ నీవు రాగ పగతో నీతోడ నేమైన నా
 కరుగం జెప్పుమటంచు జెప్పురుగదా యేమాదు నాపార్త లే
 తెరగుణ లేవని డస్సిరో వగచిరో దీనత్వము జెదిరో
 చెరలో నాతలిదండు. లెట్లు బడిరో విన్పింపు మక్రూరకా.

అ:—శ్రీకృష్ణా మీతలిదండులు కారాగారబద్ధులై ఏమనిచెప్పగలుగు
 దురు కారగారమోక్షణము మాత్ర మాశించి యున్నాడు.

బ:—అక్రూరా కుమారులుగలిగియుండి వారిట్లు బాధ లనుభవించు
 చున్నాడు మేముడి నేమియు చేయజాలనివారమయితిమి.

కృ:—(కోపముతో) ఏమీ మాతలిదండులను బాధి చుచున్నాడ
 కంసుండు ఆదురాత్మునికి కాలమాసన్న మగుటంబట్టియే బుద్ధి
 దుర్మార్గమున కొడిగట్టుచున్నాడు కానిమ్ము.

బ:—అక్రూరా మల్లరంగోత్సవ మెప్పుడు జరుగును.

అ:—రామకృష్ణులారా రేపు చతుర్దశినాడు ధన్వర్త్యము చేయుట
 కును మల్లరంగోత్సవమునకును నిర్ణయింపబడినది.

కృ:—అట్లయిన రేపు మాప్రయాణమా! సంతోషము.

అ:—దేవా శ్రీకృష్ణా నీనిజరూప మొక్కసారి చూపి ధన్యంజేయుము

కృ:—అక్రూరా అటుచూడుము [తెరపై ఆదిమూర్తి గనుపడును]

అ:—(చూచి కన్నులు మూసికొని) తెరచి దేవా భక్తచింతామణీ
 సచ్చిదానందమూర్తి ధన్యుడను నాజన్మ సావనమయినది.
 యిక నాకోరికయు లేదు కృష్ణా.

నీవు యశోదబిడ్డడవె శ్రీరజనేత్ర సమస్త జతుచే
 లోకదితాత్ము వీశుడవు తొల్లివిడిచి దలలచి లోకర

కౌవిధ మాచరింపుమని సన్నతి సేయఁగ సక్కులంబునన్

భూపలయంబు గావనిటు పుట్టితి గాడె మపోహారార్పతిన్.

కృ:-అకూర్రా సాయంకాలమగుచున్నది గృహంబునకుబోదమురమ్ము
అందరు పోవుదురు. (తెరపడును)

రంగము—మధురానగరములోని వీధి. గోపాలుడు రజకుడు ప్రవేశము

గో:-ఒరే చాకలి మారామకృష్ణయ్యలు మీరాజుగారిని సూడమో

తున్నారు కనుక నీమూటలో మంచిబట్టలొరికియ్యాలంటే.

రజ:-ఓరి యెవడవురా నువ్వు ఒళ్లెరకుండా పేలుతుండావు.

గో:-యేంటీ నేనాకట్టయ్యతో తిరిగే గొల్లాయన్ని తెలిసిందా

రజ:-ఓరి వెరిగొల్లోడా సాలు సాలు నీవడిలో ఉండవలసివోడవే

రాజబటు లొచ్చారంటే యేసుకుండారుపో.

గో:-ఏం జేస్తారేంటి.

రజ:-పానాలు దీసేత్తాను.

గో:-నేనేం తప్పుమాట లన్నానని పానాలుదీత్తారు బట్టలు ముసుస్సు
లుకట్టుకోకమోతే దూళ్ళుగట్టకుంటాయా యేంటి.

రజ:-ఏంటీ యీబట్టలెవరివో యెరుగుదువా మారాజులోరవి అశి
విలో అళ్ళుకుట్టుకునీవిగావు.

గో:-నాకక్కలేదులే మారామకట్టయ్యలు గట్టుకోగూడదా.

రజ:-అలాంటి అడివిమనుసులకా యీబట్టలు ఆళ్లని రమ్మనుసెస్తాను

గో:-ఆయ నొచ్చేరుంటే నీవని తీర్చేస్తాడు లే

రజ:-ఏంటీ పొగరెక్కుచున్నావు అదీ చూద్దాం రమ్మను.

రామకృష్ణులు ప్రవేశించుచున్నారు.

రా:-కృష్ణా అదిగో మనగోపాలు డీచాకలితో దెబ్బలాడుచున్నాడు
చూడు.

కృ:-గోపాలా యేమిటది.

గో:-కట్టయ్యా సమయానికొచ్చావు నాకలోడునీకు బట్టలియ్యమంటే
యీటంలేదు సూడు.

కృ:-ఒరే చాకలి.

ఉ. విందులమైనరేళ్ళకుని వీటికి నచ్చితి మేము మాకు మా
మండలలోనఁ గట్టికొన మంచిపటంబులు లేవు నీచుడిన్
సుందరధోతీచేలములు శోభిలుచున్నవి తెమ్మ నిన్ను మే
లందెడి నిమ్మ రాజుదెస నల్లర మోరల కాన్వసూగ్రహి.

చా:—ఏంటేడీ రాజుగారి బట్టలు మీకియ్యాలా మీరు గట్టుకుంటారా
ఏంటీయింత సాలుసాలూరుకో నచ్చిపోగలవు ఏనాడయినాగట్టెనా

రా:—తమ్ముడా ఊరకుదువేల?

కృ:—ఒకచరుపు చరచి నేలబడవయిచి గూడ్చి నీబాబూ యేవడొస్తా
దురా అన్నా మంచి నటంబుల ధరిపుము [మూటలోనుండి

గో:—నేనివి తీసుకుంటా (ధరించును) నీకికొని ధరింతురు]

గో:—నేనివి తీసుకుంటా (ధరించును)

రా:—తమ్ముడా యీబట్టకు తగినట్లు సుగంధద్రవ్యము లుండవలదా

రృ:—అన్నా మనము బయలుదేరిన వేళనుబట్టియే అన్నియును సమ
కూడును.

[అంత నొక మాలాకారుడు చనుదెంచి] మహాభాగులారా

సేవకుడు నమస్కరించుచున్నాడు.

రా:—లెమ్ము నీవు రాజుగారి సేవకుడవయ్యు మమ్ముల నారాధించి
తివి సత్కోషము.

కృ:—సుధామా నీకోరిక యేమి?

మా:—మీదర్శనభాగ్యము గలిగినది. వేరుకోరిక యేమిగలదు. మహా
భాగులరా నాయుడతభక్తి నంగీకరింపుడు [చెరియొకహోరమును
మెడయ దుంచి యరువురకు గంధమలంకరించును.]

కృ:—రాజుగారిని చూచుటకు మేమివేషములతో పోవుటయేమంచిది.
(తెరిలో కలకలము.)

మా:—(భయముతో) అయ్యలారా! ఇంకెట్లు బ్రతుకగలము అదుగో
కువలయ పీడమను మనవ క కేడోలుచున్నాము. దానియెదురు
నించుటకయిన శక్యమగునా.

కృ:—(చూచి)

శా. ఓరీకుంజరపాల మాదెసకు నీ యుద్యన్కదే భేంద్రమున్
బ్రేరేపం బనిలేడు ద్రిప్పు మరలం బ్రేరేపిన నిన్నుగం
భీరోగ్రాశనితుల్యముష్టి హతులన్ భేదించి నేడంతకుం
జేరం బుతు మహా తర ద్వీపముతో సిద్ధంబు యుద్ధంబునన్.

రా:—సమియు వినిరిచుకోకుండ నీనంకకే దోలుతున్నాడు.

కృ:—(నడుము బిగించి) అన్నా మీరిట నుండు దానిమదమణగించి
వచ్చెద (పోవును)

రా:—గోపాలా చూచితివా మనకృష్ణుడా యేనుగు నొక్కదెబ్బతో
చంపివచ్చుచున్నాడు.

గో:—కిట్టయ్యా మంచిపని జేసేవు.

[కృష్ణుడు ప్రవేశింపగా రాముడు కౌగలించుకొని] తమ్ముడా
మదద్విషేదమింతసులభముగా జచ్చునని తలంపలేదు.

కృ:—అన్నా దానికేమి గాని మనమింక మల్లరంగమునకుబోదము.

రా:—నరే నడువుము. ఇచ్చుక ముందునకు నడతురు.

తెరయెత్తగా మల్లరంగము గనుపడును సభ్యులు కూర్చుండి
యుండగా చాణూర ముష్టిచులు ప్రవేశింతురు.

చాణూ:—ఓహో కృష్ణా! వచ్చితివా.

మ. ననమార్గంబున గోప బాలకులతో నత్సంబులన్ మేపుచున్
బెనగన్ మిక్కిలి నేర్చినారనుచు నీ పృథ్వీజను ల్చెప్పమా
మనుజేంద్రుండుట మిమ్ము జేరబనిచె న్మల్లావహాకీర్తికర్త
జనదేకొంత పదాక్రమింపమనకర్త సభ్యుల్విలోకింపగన్.

కృ:—ఆహా అందుకు సాదియ మేమి అట్లే వినోదింప వచ్చును గాని

ఉ. పాములు లేము పిన్నలము సత్వము గల్గనరాదు మల్లసం
గ్రామవిషరదుల్ కులిశ కర్కశ దేహులు మీరుమీకడన్
ఏము చరించుటెట్లు ధర ణీశుని వేడ్కలు సేయవారముం
గాము వినోదముల్ సలుప గాదవచ్చునె యొక్క మాటికిన్.

చా:—అయినచో మాయురువురతో మీయిరువురును బోరెదరా?

రా:—పోకుటయే మీయొద్దనిచుక మల్లయుద్ధ మభ్యసించెదము.

చా:—అయినచో నెవరెవరిని గూడ పోరుదురో దెలుపును.

కృ:—ముష్టికునితో మారాముండు బెనగును నీతోనేను బెనగి మల్ల
గుద్దనైపుణ్య మొసంగెదగాక.

రా:—ఆలస్యమేల ముష్టికా రమ్మ నడుము బిగించును.

ము:—(కోపముతో)

శా. నాతో గోరంగ నెంతవాడ విసిరో నాసాటియో నీవు వి
ఖ్యాతుడం గులజుండ సద్గుణుడ న త్కర్మస్వభావుండ నీ
కేతాద్వగ్విభవంబు లెల్లగలవే యీవీట బోరాడుటల్
వేరేతల్ సూడఁగ కుప్పిగంతు లిడుటే వీక్షించు గోపార్భకా.

నా. — అప్పుడే యీ గర్వోక్తులేల యిల్లలికినంతనే బాడుగ గాదు సభ
లోనున్న కంసుడు తనమనంబున

శా. నాణున్ మెచ్చుడు బ్రహ్మఁ గైకొనడు వి ష్వక్సేను సవ్వనే జగ
త్రాణున్ రమ్మన ఎడీడుగాదని మహా బాహుబలప్రాడి
తీ. ను. డాజికి నెల్లి నేడండు వైచిత్రీ నివ్వోదించు నా
చాణూరుం డొక గోపబాలకున్ శక్తుండు గాకుండునే.

కోరిక తప్పక దీరగలదు.

చా:—కృష్ణా ఆలస్యమేల రమ్మ.

కృ:—సిద్ధము అదిగో అన్న ముష్టికునితో కలపడబోవుచున్నాడు.

చా:—కృష్ణా ఇంచుక యాలోచించుకొనుము.

సీ. మహిమతో నుండగ మధురాపురముగాని

పోలుపారర వైకుంఠపురము గాను

గర్వింబుతోనుండ కంసునిసభగాని

సంసారరహితుల సభయుగాదు

ప్రకంటి వినగ నా బాహునాదము గాని

నాదువీణాస్వ రంబు గాదు

చదురులుండగ మల్ల జననివిగ్రహము గాని

రమతోడి ప్రణయ వి గ్రహముగాను

గీ. వెలసి తిరుగంగ వేదాంత వీధిగాదు
మొరిగి సోముసేమనముల మూలగాదు
సాగినడువంగ భక్తుల జాడ గాదు
శౌరి నామోల నీవెందు జనియెదింక.

కృ:— చాణూరా భీరములాడనేల రమ్ము.

చా:— (తనలో) మాకంసుని ఋణ మింతకాలమునకు తీరుకాల మాస
న్నమయినది [ప్రకాశముగా] రమ్ము.

[కృష్ణచాణూరులను రామముష్టిరుకులును అనేకవిధములుగా మల్ల
యుద్ధ మొనరింతురు.]

శా:—[తనలో] అమృత్యా వీనిది వజ్రశరీరముగాని మానుషదేహ
ముగాదు పీన ముష్టిఘాతములు నాకే బాధ గలిగించుచున్నవి.

ము:— ఈబాలుడు దైవముగాని మానుషమాత్మికుగాడు (కొంతయు
ద్ధమునలిసి రామకృష్ణులు ముష్టికచాణూరులను సంహరింతురు.)

కృ:—[రామని కౌగలించుకొని] అన్నా యక్కడికి వీరలనె యైనది.

కం:—[సభామధ్యమానుగి లేచును.]

సభ్యులు:— విజయులగు మిమ్ముల నభినందించుచున్నాము.

కం:—(కోపముతో) సేనానాయకులుల్లారా దేమి యాయల్లరి వీరులను
జూడగా సల్లరి కేళించినట్లున్నది. (చిందులు దొక్కెను)

కృ:— ఏమీ విజయులగు మమ్మభినందించుటకు నీవిట్లు పలుకుచుంటి
వా నీనాలుక చేలికలుచేసినను పాపమాలేదు.

కం:— ఏమీ గ్రుడ్డవచ్చి పిల్లను వెక్కరించుచున్నది చూచుచుంటి
రెమ గెంటుడు.

రా:— తమ్ముడా! యెంతసేపువీనితో సరి సమావీని కించుకబుద్ధిచెప్పుదునా.

కృ:— వలదు నేనేచెప్పెదను. (సభామధ్యమునకరిగి) కంసుని జట్టువట్టి
కొని క్రిందికిడ్చి ఏమీ ప్రేలుచుంటివి మమ్ములను ధనుర్యాగ
మునకు బిలచి గెంటుమనుచుంటివాయీ పాటికినోరుమూయుము

కం:—(కోపముతో లేచి క తడవించుచు) ఇదిగో చూడుము నీమస్త
కమ ఘామింబడుచున్నది ప్రాణముల కాపించితే వేసిపారిపోము

కృ:— ఇకనెన్న పేటింపుట తగదు (జట్టుబట్టుకొని క్రిందబడదన్ని కంఠ
మునరికి చంపును. [తెరలో]

నినకురా మాయున్నను నధించినచాకు

కృ:—అరుగో కంససోదరులు కోరిముతో నచ్చుచున్నాను వారలకు
గూడ కాలమాసన్న మయినదిగాగోలు.

రా: తమ్ముడా? నీవు శ్రమపడవలదు. వాగలను చక్కబెట్టి వచ్చె
దను (లోనికి బోవుచు)

ఒకసభ్యుడు:—సభ్యులారా, చూడుకు అదిగో రాముడందరను నధించి
రక్తాభిషిక్తుడై వచ్చుచున్నాడు.

కృ:—(రాముని కౌగలించుకొని) అన్నా యింకనాలస్యమెందులకు
మాతా పితృసందర్శనము చేసి రాజ్యమరాజకముగాకుంక
మాతామహునుగ్రసేనుని స్వాభిషిక్తుం జేయుదము.

రా:—ఆలాగే చేయుదము నడుపుము.రండు. (అంకితు నిష్క్రమిం)

సాం గు

చంసబోకుమా | అన్న అన్నయ్య అన్న "చం"

1 చిన్నగాటి నుండినీవు | మన్నన | చేయుచునిపుడు
జెన్నన కాపాడుము | అన్నయెత్త నొనేనీకు ||చం||

2 నిన్నగాక మొన్నపెండ్లి | యెన్నగ నత్తినైభవమున
కన్నన జేరితివిగాదె | మన్నించుట తగదేనన్ ||చం||

3 నీవే తల్లిదండ్రీయనుచు | నెమ్మదినమ్మిన నన్నిడు
గావకున్న లోకులు ని | న్గని నగరే యదితగునా చ||

4 చక్రినర్తి నైననిన్ను | చంపుననుచు నచియించిన
నాక్రిమ మెరుగవలదే | యెవ్వరైన నమ్మాదురే ||చం||

2 వసుదేవుడు కీర్తన.—1 బావనా | మాట వినుమా
యిదిఘనమా | యికజనుమా ||బా||

2 యెవ్వరొ నచియించితిరని | దన్వగ నాలోచింపక
జవ్వనినిగొ కుంఠిరాసిని | జంపవలస న్యాయమానే ||బా||

3 అప్టగర్భముట | కప్టమును గూర్చునంట
నప్టజాతకంబుగాదె ! నమ్ము తెల్లు గూఢములున్ ||బావనా||

(3 కంసుడు కీర్తన]

చాలాల్పా మారమండుమా | నీసద్బోధలనిక గట్టిపెట్టుమా||

చాలాల్పా దూరముండుమా॥

ఆకాశమున నశరీరవాణి | మీయప్తమగర్భమునన్ జంపునన్ | దా
కేకవేయ | దీనిప్రాణముల నే ప్రాకటముగా విడిచి యెట్లు
పైతురా చాలాల్ప॥

(దేవకి కీర్తన)

అన్నయ్యా దయన్ జూడుమా నీకన్న దిక్కెవ్వరీ భువిని ॥అన్న॥
యంతకాలము పె చినీవే | యంతకఠిన మూనియుండుట తగునే
చెంతజేరుదాన నెవ్వరి | నింతవేడుకొందు నక్కటా ॥అన్న॥

(స. వాసుదేవుడు కీర్తన.)

శాంతినొందుమా బావా శాంతినొందుమా॥

వింతగా శరీరవాణి | వెనుకజెప్పినదిగావున
పంతమూన నెల | నాదుప్రార్థనంబు విని తదుపరి ॥శా॥

(6 కంసుడు కీర్తన)

చాల్ చాల్ పోనీ సామవాక్యములన్
వలనాదుప్రాణములకు | కాలసర్పమైనదీని | గీలగా నిగియింపగానే
బేలనేవిడువనొరా ॥చాల్॥

(7 వాసుదేవుడు కీర్తన)

కాదుకాదు బావా నీవు కరుణజూడుమయ్య॥
అతివను జంపగనేనా | అప్పునుగర్భమునెత్తున్
కుతుకములుతో నిన్నుగోరు | కొనుచుంటిని నన్నుగనుమా॥
పక్షతిజంపనేలా | యీ పాపమందనేలా
బుడతలనీకిచ్చినచో | యిడునులు నీకుండవుగదా ॥కాదు॥

(8 బ్రహ్మ శింకరుడు ఉండ్రుడుకలసి పాడెడు కీర్తన)

శ్రీతిలోకా నాథా వంశనం | త్రిలోకవంద్యం పూజితాంఘ్రి
నీ—నా—ధా—రా

మూరజనక - కృరావిజితా—మంజుభాపణా

దేవా—బోహివా—రావా—వేగన్ ॥శ్రీ॥

దుష్టలెల్ల సాధుజనుల | కష్టశైట్యచంక్రిగా

నిష్టలెల్లమంటగలిసె | నీవుదయించవేలా

జాలా—మేలా—చాలా—చాలా—శ్రీ

(9 గోపికా స్త్రీలు కీర్తన)

వేమనిజెప్పదుమమ్మ | మేమెటుల సెతుమమ్మా

నీకుమారుడు జేసెటి | కొంటిపనులనెల్ల || నె||

యింటిలోననుండి | వంటజేసుకొనుచుండ

జూపి వెనదింటు | బారిపోయె || నే||

మాపిల్లన్నానమాడుచుండ | దొడ్డికడకేగి కోకకట్టుకోమనిచ్చె

(10 గోపాలురు కీర్తన)

కిట్టయ్యా—ఆడుకొందుమా—కిట్టయ్యా

ఉట్టిలోచుట్టాలుబెట్టి | నట్టయడవికేగుదుము

గుట్టలెక్కచెట్టుల కోతికొమ్మచ్చి || ఆడుదుము

ఆవులను మేతకంపి | అందరముగూడిమనము

సావకాశముగాను | మనముచల్లికూళ్ళుదిన్ని || కిట్ట||

(12 క్రిష్ణరాముకీర్తనలు)

గోపాలబాలకా | నీపరక్రమంబెట్టిదొకందుక

యిదిగో | యీమల్లసభయందుక || గో||

కృ:— మల్లరంగమన్న | యుల్లమొప్పంగెడువలె జూతారము||

ముష్టికుడు బలరామునితో || గో||

ముష్టికుండునా ! ముష్టిజూడుమిది | నష్టమ జూపుసుమా

నాపై నిష్టరమెంచకుమా || మ||

రాముడు—భీరములేలా—సూరత్యమునదొ—స్సారంబు

జూపుముచాలా—యిటుకురులాడగ నేలా || భీ||

(13 కంసుడు కృష్ణుడు డైలాగ్)

కం— పట్టుడి కట్టుడి కొట్టుడి నెట్టుడి.

కృారాత్ములు—భీరంబుల— తోరంబుగా బలక

ఘోరాసిని—వీరితలలు—దూరంబుగా పడద్రుంతుక

కృ—క్రూరులుమా— దూరులుమా భీరులుమా చీచీ

మారాడకు—నోరెత్తుకు దూరముగా పోపో

యకసాగవు—తెగసాగక—మగతనము వీడిపోపోరా||

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	1PLA 107 B 109
పుస్తకం పేరు	ప్రేమ శిల
తారీఖు	25/10/24
ముందు లభ్య	NO
వెనుక లభ్య	NO
మొత్తం పేజీలు	81
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
భాక పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Ch. Ramya
పేజీలు విడదీసినది	Ch. Ramya
స్కాన్ చేసినది	Ch. Ramya
పరిష్కరణ చేసినది	RAMYA
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడినది	
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	Good